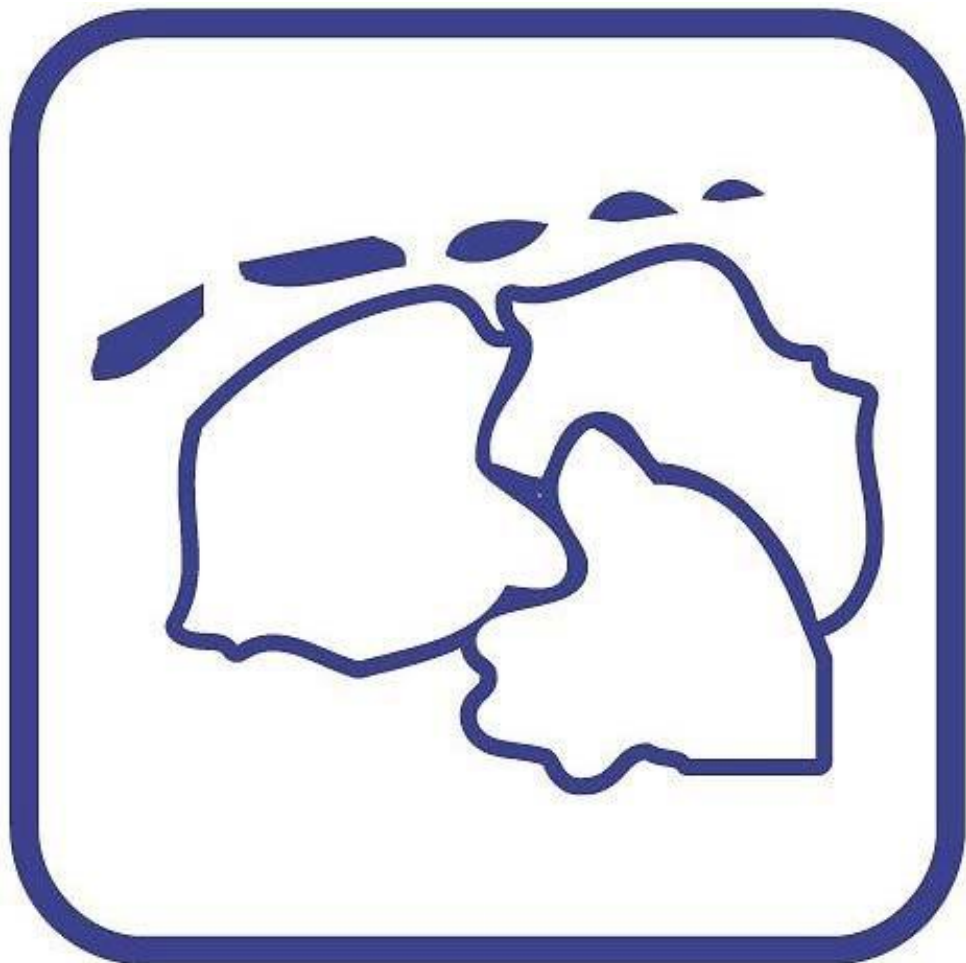

Jaarverslag 2022

Regionaal Beleidsplan Veiligheid 2020 - 2023

Noord-Nederland

Voorwoord

Het jaar 2022 was een jaar met veel spanningen. Er waren zorgen over de oorlog in Oekraïne, stijgende energieprijzen, klimaatverandering en betaalbare woningen. Daarnaast veroorzaakten de fouten van de belastingdienst bij de toekenning van kinderopvangtoeslagen, de verklaringen tijdens de parlementaire enquête naar de gaswinning in Groningen en de gepresenteerde plannen om de stikstofuitstoot te verminderen veel onvrede.

Niet alle zorgen, onrust en onvrede uitten zich in demonstraties, maar regelmatig ook wel. Dit heeft veel gevraagd van de gemeenten, het OM en de politie, maar ook veel in gang gezet. Onze inzet was er daarbij op gericht om het grondrecht om te demonstreren zo goed mogelijk te blijven faciliteren. Het schietincident bij Heerenveen was daarin een voorval dat erg veel impact heeft gehad op de samenleving, maar ook intern bij de politieorganisatie. Daarnaast bleek de vraag hoe om te gaan met het gebruik van landbouwvoertuigen bij demonstraties in relatie tot veiligheid van hulpverleners en weggebruikers een terugkerende kwestie. Als lokale overheden in Noord-Nederland, het OM en de politie hebben we elkaar veelvuldig opgezocht om hierin goed samen te werken. Ook rondom de jaarwisseling. Gelukkig waren er die nacht geen grote openbare orderverstoringen, het is onze gezamenlijke uitdaging om de inspanningen ook de komende jaarwisselingen voort te zetten.

Hiernaast hebben bijna 48.000 asielzoekers gemeld bij het aanmeldcentrum in Ter Apel. In combinatie met de opvang van Oekraïense vluchtelingen leidde dit tot een enorme druk op o.a. gemeenten, waren er meerdere bestuurlijke maatregelen noodzakelijk en heeft de politie Noord-Nederland bijstand ontvangen vanuit andere eenheden. Ook dit heeft veel capaciteit van betrokkenen gevraagd. Dat hebben we naar beste kunnen gedaan, wel zien we 2023 met zorg tegemoet.

Hiernaast is geïnvesteerd in versterking van de aanpak van ondermijning, wederom ook met inzet van ons RIEC-samenwerkingsverband. We zien dat gemeenten in 2022 hierin volop hun rol pakken, de variëteit waarmee dit is gedaan is opgetekend in dit jaarverslag. De betrokkenheid van jongeren zien we daarin wel als zorgwekkende ontwikkeling.

Op het thema 'veiligheid en zorg' zien we een meer samenhangende benadering ontstaan, maar de casussen worden zwaarder en de politie is nog veel tijd kwijt aan personen met onbegrepen gedrag. De aanpak van radicalisering heeft dankzij versterkingsgelden vanuit het NCTV een vlucht gekregen, evenals onze aanpak van Cyberveiligheid. Beiden zijn hard nodig zoals u uit dit verslag kunt opmaken.

Het jaar 2022 was een bijzonder jaar, het heeft ons veel gekost en ook veel gebracht en er zijn in samenwerking mooie resultaten bereikt. Dit houden we vast en zetten we voort.

Maart 2023,

Koen Schuiling,
Regioburgemeester

Diederik Greive,
Hoofdofficier van Justitie

Joop de Schepper,
Wvd politiechef

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
1. Maatschappelijke onrust of verdeeldheid	4
1.1 Bronnen van onrust	4
1.2 Omgaan met ongenoegen	9
2. Ondernijvende criminaliteit.....	12
2.1 Investing in versterking vanuit de partners.....	12
2.2 Investing in versterking op onderwerpen.....	13
3. Effectieve verbinding veiligheid en zorg	17
3.1 Inspanningen op de thema's.....	17
3.2 Veiligheid hulpverleners.....	24
4. Cyberveiligheid.....	25
4.1 Digitalisering	25
4.2 Cybersafety	25
4.3 Cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit	26
4.4 Bestrijding online seksueel misbruik	29
5. Ontwikkelagenda's Opsporing en GGP	31
5.1 Ontwikkelagenda Opsporing	31
5.2 Executie	32
Bijlage 1. Totstandkoming van het Jaarverslag	34
Bijlage 2. Lijst met afkortingen.....	35
Bijlage 3. Cijfers.....	36

1. Maatschappelijke onrust of verdeeldheid

In het Regionaal Beleidsplan Veiligheid 2020-2023 is maatschappelijke onrust (bij overheidsbeslissingen) tot aandachtspunt benoemd: het heeft onze (integrale) aandacht. De afgelopen jaren hebben al aangetoond dat dit terecht is. De uitdaging is om als overheid snel en als één overheid op te treden en verbinding met de samenleving te houden¹.

1.1 Bronnen van onrust

Het was wederom een jaar met veel spanningen. Zo ontstonden er tekorten aan betaalbare woningen door snel stijgende huizenprijzen, veroorzaakte de Russische inval in de Oekraïne enerzijds een grote vluchtelingenstroom (naast de bestaande asieliinstroom²) en anderzijds enorme stijgingen in de prijzen van energie en daarna in die van veel andere producten, waren er zorgen over klimaatverandering, maar ook over aanvallen van wolven op vee. Daarnaast veroorzaakten de fouten van de belastingdienst bij de toekenning van kinderopvangtoeslagen, de verklaringen tijdens de parlementaire enquête naar de gaswinning in Groningen en de gepresenteerde plannen om de stikstofuitstoot te verminderen veel onvrede.

Niet alle zorgen, onrust en onvrede manifesteerden zich in demonstraties. Dit was wel het geval bij protesten van de boeren, protesten tegen de coronamaatregelen en tegen andere overheidsmaatregelen, waarvan sommige in enkele of meerdere demonstraties (ook op meerdere plekken) en andere wekelijks of meerdere keren per week over een lange periode. Uitgangspunt in ons handelen was en blijft daarbij het faciliteren van het grondrecht om te demonstreren.

1.1.1 Demonstraties

Net als de voorgaande jaren zagen we in 2022 in Noord-Nederland een grote behoefte aan het uiten van ongenoegen. Daarin sprongen de protesten tegen de Coronamaatregelen en tegen de stikstofmaatregelen het meest in het oog.

Tegen Coronamaatregelen

Met het vervallen van de corona-maatregelen (maart 2022) viel de behoefte om daartegen te demonstreren grotendeels weg, maar het ongenoegen bleef en ook de uitingen daarvan. Tot dat moment waren in 2022 nog diverse demonstraties tegen de maatregelen, in sommige gemeenten zelfs wekelijks (bijvoorbeeld fakkeloptochten). Sinds 2020 zien we de aard van de demonstraties veranderen. Zo vermengden de protesten tegen de corona-maatregelen zich gaandeweg met en gingen uiteindelijk over in protesten tegen de overheid in het algemeen.

Tegen stikstofmaatregelen

In 2022 werd duidelijk dat de voorgenomen maatregelen om de stikstofuitstoot in Nederland te beperken grote gevolgen zouden hebben voor de boerengemeenschap. De boeren kwamen daartegen fel en langdurig in verzet. In veel dorpen in landelijk gelegen gemeenten verschenen protestborden, spandoeken en vooral omgekeerde Nederlandse vlaggen aan lantaarnpalen, aan bruggen en viaducten, in akkers en op weilanden, ook in het Noorden. Ook werden op diverse viaducten langdurige protesten gezien (dagelijks groepen mensen met protestborden en vlaggen). Bovendien trokken boeren

¹ Onderdeel van de afspraken in de Veiligheidsagenda (RBP, p. 37).

² Zie verder §1.1.3

naar snel- en autowegen om hier grond, puin, hooibalen of mest te storten, zowel op en naast de rijbaan als bij op- en afritten. Op diverse plaatsen zijn hooibalen in brand gestoken. Dit veroorzaakte overlast voor andere weggebruikers en vroeg afstemming met andere (overheids)organisaties.

Het gezag en de politie waren alert op signalen van op handen zijnde protesten en hebben zich in een vroeg stadium geprepareerd. Zo zijn in korte tijd uniforme beleidsuitgangspunten en tolerantiegrenzen op- en vastgesteld^{3 4} en zijn driehoeksoverleggen belegd met meerdere burgemeesters *buiten* de reguliere gezagsdriehoeken in de basisteams, bijvoorbeeld bij aangekondigde acties bij distributiecentra en snelwegen. Communicatie over deze grenzen en het optreden speelt daarin een belangrijke rol in het beïnvloeden van de verwachtingen. Dit heeft het hanteren van eenduidige kaders voor het politieoptreden bevorderd, net als het optreden als één overheid.

We zien ook dat ambtsdragers vaker bedreigd worden (fysiek en/of via social media) en beveiliging nodig hebben om hun veiligheid en die van hun gezinsleden te waarborgen. Eerder al in relatie tot uitgevaardigde coronamaatregelen en ook bij de maatregelen tegen stikstofproductie. Dat zet in de eerste en belangrijkste plaats het democratisch bestel onder druk en in de tweede plaats de beperkte capaciteit bij de politie en het OM^{5 6 7}.

Voor de politie zorgde de toename van de demonstraties tegen het overheidsbeleid voor vragen over de rol van de politie. Bijvoorbeeld over de onpartijdigheid van de politie (ook van belang in die gevallen waar de politie doelwit werd van demonstranten/actievoerders), het optreden bij (dreigende) buitenwettelijke acties (de-escalerend, maar ook rechtvaardig en effectief), een goede informatiepositie en de consequenties voor de positie van de politie, bijvoorbeeld bij en naar aanleiding van het schietincident bij Heerenveen^{8 9}. Een voorval dat zowel in de samenleving als binnen de politieorganisatie een grote impact heeft (gehad). Hierover zijn gesprekken geweest met het gezag, maar ook bij de politie intern via diverse bijeenkomsten. Ook de vraag hoe om te gaan met het gebruik van groot materieel (landbouwvoertuigen) van demonstranten in relatie tot openbare orde en veiligheid van hulpverleners en weggebruikers blijkt een terugkerende en lastige kwestie. Binnen de politie is een netwerk opgericht om kennis over demonstraties en het politieoptreden daarbij uit te wisselen. Daarbij is gebruik gemaakt van diverse verschenen wetenschappelijke inzichten^{10 11}.

Voor de politie betekenden de boerenprotesten een inzet op drie sporen. In de afgelopen jaren heeft zij in de eerste plaats veel geïnvesteerd in contacten met boeren(organisaties), o.a. vanuit het project Bondgenoten. Deze contacten geven enerzijds inzicht in de sentimenten en drijfveren van betrokkenen en anderzijds mogelijkheden om het gedrag te beïnvloeden. Zo is een respectvolle band opgebouwd tussen de politie en een aantal boeren en boerenorganisaties, waardoor er een weliswaar broos maar wederzijds vertrouwen is ontstaan. Door proactief in verbinding te staan met deze doelgroep kon de

³ Aan de hand van het op 26 november 2021 in het RBPO vastgestelde Model Beleidsuitgangspunten en tolerantiegrenzen Noord-Nederland

⁴ 220609 Concept Beleidsuitgangspunten en tolerantiegrenzen Boerenprotesten NNL, 9 juni 2022

⁵ Voor de lijst met afkortingen, zie bijlage 2.

⁶ Voortgang versterking stelsel bewaken en beveiligen, Minister van Justitie en Veiligheid, 14 april 2022

⁷ Tweede voortgangsbrief versterking stelsel bewaken beveiligen, Minister van Justitie en Veiligheid, 1 november 2022

⁸ <https://nos.nl/artikel/2435471-politie-schiet-gericht-bij-boerenprotest-op-a32-drie-aanhoudingen>, geraadpleegd op 17 januari 2023

⁹ <https://www.om.nl/actueel/nieuws/2022/07/22/schietincident-heerenveen-strafrechtelijk-onderzoek>, geraadpleegd op 17 januari 2023

¹⁰ <https://nipv.nl/wp-content/uploads/2022/09/20220912-NIPV-Boerenprotesten-in-de-zomer-van-2022.pdf>, geraadpleegd op 25 januari 2023

¹¹ https://hetccv.nl/fileadmin/Bestanden/Nieuws/2022/Essay_Onrust_begrijpen_definitief.pdf, geraadpleegd op 25 januari 2023

politie het demonstratierecht beter faciliteren en tegelijk de openbare orde en verkeersveiligheid handhaven.

Bij signalen van op handen zijnde demonstraties richtten de inspanningen van de politie zich in de tweede plaats vooral op (voorbereiden op) het operationele handelen. Niet alleen van de basisteams, maar ook van de gespecialiseerde teams als ME (van de eigen eenheid, van andere eenheden of de KMar), aanhoudingseenheid, verkenner en de SGBO (of TDA). De basisteams herkennen steeds beter deze onrust en ook de samenwerking en informatie-uitwisseling met Veiligheidsregio's heeft zich de afgelopen jaren flink verbeterd (door de situatie tijdens de corona-maatregelen en de boerenprotesten).

In de derde plaats heeft de politie zich in de fase direct na protesten ingespannen om verdachten van strafbare feiten op te sporen, al dan niet met expertise van gespecialiseerde teams. Bij het onderzoek naar het dumpen van afval op snelwegen is bijvoorbeeld het milieuteam van grote waarde geweest. Dit vraagt wel om prioritering die daarmee (tijdelijk) ten koste gaat van andere onderzoeken.

1.1.2 Jaarwisseling

Ook tijdens de Jaarwisseling 2021-2022 en 2022-2023 is het in 2018 ingezette offensief tegen de overmatige schade, het letsel en de overlast voortgezet¹² ¹³. Dat geldt voor beide sporen: zowel de handhaving van de openbare orde als de opsporing van illegaal vuurwerk.

Handhaving openbare orde

Gemeenten en de politie hebben zich intensief ingespannen om openbare orde problemen te voorkomen. Onder andere de leerevaluatie van Noardeast-Fryslân¹⁴ naar aanleiding van de gebeurtenissen tijdens de vorige jaarwisseling aldaar, heeft hiervoor concrete aanbevelingen aangereikt. Zo hebben de gemeenten en de politie met inwoners gesproken over de kaders die de overheid stelt aan het vieren van Oud & Nieuw (wie treedt wanneer en hoe op) en welke maatregelen de inwoners zelf konden treffen om het feest een viering voor allen te laten zijn. Het ging om bestuurlijke gesprekken, ambtelijke overleggen en gesprekken met bewoners, verenigingen, etc.

In de afgelopen Jaarwisseling hebben zich gelukkig geen grote openbare ordeverstoringen voorgedaan en waren geen bestuurlijke noodmaatregelen nodig. Vermoedelijk hebben de inspanningen in de voorbereiding en het ontbreken van Corona-maatregelen daaraan bijgedragen. Wel zijn er drie politiemedewerkers gewond geraakt door vuurwerk, waren er veel branden, vernielingen, ongevallen en overlast. Op meerdere plekken heeft de politie omstanders op afstand moeten houden, zodat de brandweer zijn werk kon doen. Gedurende de nacht heeft de ME meerdere keren paraat gestaan om in te grijpen en heeft op twee locaties in de stad Groningen daadwerkelijk (kort) opgetreden.

De politie heeft tijdens de Jaarwisseling 7.410 uur¹⁵ ingezet. Deze inzet staat los van de uitgebreide voorbereiding en inzet op de dagen voorafgaand aan en na afloop van de nieuwjaarsnacht. In de operationele aanpak hebben de Teams Districtelijke Aanpak de voorbereiding voor hun rekening genomen en heeft de SGBO Jaarwisseling zich voorbereid op eventueel grootschalig optreden. Het is de bedoeling dat deze werkvorm de komende jaren vaker bij geplande evenementen/gebeurtenissen wordt ingezet.

Voor de gemeenten, het OM, de politie en alle andere betrokkenen is het de uitdaging om deze inspanningen ook de komende jaarwisselingen voort te zetten, om het letsel, de schade en de overlast

¹² Notitie Jaarwisseling 2022-2023 aan RBPO, juni 2022

¹³ Concept Beleidsuitgangspunten en tolerantiegrenzen Jaarwisseling 2022-2023, november 2022

¹⁴ Rapportage 'Een traditie voor iedereen' – Leerevaluatie naar de gebeurtenissen rondom de jaarwisseling 2021-2022 in de gemeente Noardeast-Fryslân, 9 juni 2022

¹⁵ Analyse Jaarwisseling 2022-2023 aan RBPO, maart 2023

ook de komende jaren zoveel als mogelijk te beperken, ondanks het relatief gunstige verloop van de afgelopen jaarwisseling.

Opsporing illegaal vuurwerk

Een tweede belangrijk spoor in de aanpak van letsel en overlast in aanloop naar en tijdens de Jaarwisseling is de opsporing van illegaal vuurwerk en zware explosieven. Dit vuurwerk veroorzaakt overlast en letsel tijdens de Jaarwisseling, maar wordt ook meer en meer gebruikt bij plofkraken, intimidaties en aanslagen.

Daarbij heeft de politie diverse vondsten gedaan en in beslag genomen, niet alleen in Noord-Nederland¹⁶, maar ook elders in het land. De samenwerking met vooral Duitsland en België wordt intensiever, waardoor eind 2022 twee grote partijen in beslag zijn genomen die voor de Nederlandse markt bestemd waren¹⁷ ¹⁸. In totaal heeft de politie in 2022 in Nederland ruim 671.000 kilo illegaal vuurwerk in beslag genomen¹⁹ ²⁰. Dat is ruim drie keer zo veel als in het voorgaande jaar. In Noord-Nederland was dat 3.232 kilo²¹. Dit vuurwerk is niet in de handel gekomen en heeft zo niet voor schade of letsel kunnen zorgen.

1.1.3 Vluchtelingen en asielzoekers

Vluchtelingen

De Russische inval in de Oekraïne (24 februari 2022) bracht veel vluchtelingen uit dat land naar Europa en (Noord-)Nederland. In totaal ging het in heel Nederland in 2022 om bijna 90.000 Oekraïeners²². Zij konden zich bij gemeenten melden voor opvang/huisvesting. Veel inwoners boden aan om (tijdelijk) enkele vluchtelingen in hun woning te verwelkomen, voor anderen zochten de gemeenten met spoed grootschaligere opvang. Om omwonenden van opvanglocaties te informeren hebben meerdere gemeenten bijeenkomsten, informatieavonden of inloophmomenten georganiseerd. Dit heeft veel tijd en aandacht van gemeenten gevraagd in relatie tot openbare orde en veiligheid, maar ook bijvoorbeeld voor het onderwijs aan Oekraïense kinderen.

Asielzoekers

In Noord-Nederland meldden zich in 2022 bovendien bijna 48.000 'reguliere asielzoekers'²³ (ter onderscheiding van Oekraïense vluchtelingen) bij het aanmeldcentrum in Ter Apel. Dat is ongeveer een derde meer dan in 2021. De combinatie met de opvang van Oekraïense vluchtelingen leidde tot een enorme druk op gemeenten om te zorgen voor enerzijds het (versneld) huisvesten van diegenen met een verblijfsvergunning (statushouders) om plaats te maken voor de opvang van nieuwe vluchtelingen en anderzijds de nood- en langduriger opvang uit te breiden om de nieuwe vluchtelingen en asielzoekers op te vangen.

¹⁶ <https://www.telegraaf.nl/nieuws/115351735/200-kilo-illegaal-vuurwerk-gevonden-in-verschillende-huizen-in-friesland>, geraadpleegd op 13 januari 2023

¹⁷ <https://nos.nl/artikel/2451661-duitse-politie-doet-grootste-vuurwerkvondst-ooit>, geraadpleegd op 13 januari 2023

¹⁸ <https://nos.nl/artikel/2457117-politie-doet-opnieuw-grote-vuurwerkvondst-over-de-duitse-grens>, geraadpleegd op 13 januari 2023

¹⁹ <https://nos.nl/artikel/2457839-recordhoeveelheid-illegaal-vuurwerk-in-beslag-genomen>, geraadpleegd op 13 januari 2023

²⁰ NB: daarvan was niet alles (zwaar) illegaal vuurwerk. Daartoe behoorde ook vuurwerk dat te vroeg in de handel is gebracht.

²¹ Analyse Jaarwisseling 2022-2023 aan RBPO, maart 2023

²² <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/opvang-vluchtelingen-uit-oekraïne/cijfers-opvang-vluchtelingen-uit-oekraïne-in-nederland>, geraadpleegd op 13 januari 2023

²³ <https://ind.nl/nl/nieuws/asielinstroom-in-december-2022>, geraadpleegd op 11 januari 2023

Bestuurlijke maatregelen

“De aanhoudende toestroom van vluchtelingen naar Nederland (Ter Apel) en het gebrek aan opvangcapaciteit in het land heeft de afgelopen maanden bij herhaling geleid tot ontoelaatbare situaties op het gebied van veiligheid, gezondheid en maatschappelijke onrust in en rond het aanmeldcentrum in Ter Apel in de gemeente Westerwolde.”²⁴ Om de situatie in Ter Apel te beheersen heeft de voorzitter van de Veiligheidsregio Groningen op 17 juni 2022 besloten op te schalen naar Grip 4, waarmee werd beoogd dat de maatregelen efficiënt en eenduidig worden uitgevoerd en dat er goede afstemming plaatsvond tussen de bestuurders en de betrokken diensten²⁵. Om verdere ongewenste situaties bij het aanmeldcentrum in Ter Apel te voorkomen is een tijdelijke verblijfslocatie ingericht op het defensierrein Marnewaard te Zoutkamp (gemeente Het Hogeland)²⁶, waar asielzoekers hun registratie konden afwachten.

Daarnaast heeft de voorzitter een noodverordening²⁷ afgekondigd die het gebruik van kampeermiddelen op en rond het terrein van het aanmeldcentrum reguleert. Deze maatregel verviel op 10 september 2022, waarna een verblijfsverbod voor niet-geregistreerde asielzoekers op het voorterrein van het aanmeldcentrum van kracht werd²⁸ en bleef tot 1 november 2022. Daarnaast heeft de burgemeester van Westerwolde – uit vrees voor incidenten met wapengebruik – het gebied rond het aanmeldcentrum aangewezen als veiligheidsrisicogebied met cameratoezicht²⁹, dat nog van kracht blijft tot maart 2023.

Naar aanleiding van de situatie in Ter Apel heeft het Kabinet een Spreidingswet³⁰ in voorbereiding, waarmee alle gemeenten in Nederland gestimuleerd worden om asielzoekers te huisvesten. Daarmee wordt de opvang beter over alle gemeenten verdeeld om zo de directe omgeving van Ter Apel te ontlasten. Het wetsvoorstel ging op 8 november 2022 in consultatie.

Inzet

Zowel het regelen van opvanglocaties (gemeenten), als de openbare orde vraagstukken bij demonstraties tegen opvanglocaties (gemeenten en politie) en bij opvanglocaties zelf (vechtpartijen, onveilige situaties, hygiëne, vervoer, etc.) hebben veel capaciteit van de betrokken organisaties gevraagd (gemeenten, politie, OM, COA, etc.). Gemeenten, OM en politie (ook KMar) zijn daarnaast alert op criminelen die misbruik willen maken van de kwetsbaarheid van deze vluchtelingen en asielzoekers en mogelijke onrust over de vestiging van eventuele opvanglocaties voor asielzoekers/vluchtelingen.

Als gevolg van de hoge aantallen heeft AVIM in Ter Apel (Eenheid Noord-Nederland) – maar ook in Budel (Eenheid Brabant -Oost) – niet alle asielzoekers kunnen identificeren. Daarop is bijstand aangevraagd bij de andere politie-eenheden en gekregen (augustus 2022), onder de voorwaarde dat als de achterstand zou zijn weggewerkt deze bijstand zou komen te vervallen. In de loop van het laatste

²⁴ <https://veiligheidsregiogroningen.nl/nieuws/veiligheidsregio-groningen-in-grip-4-vanwege-vluchtelingencrisis/>, geraadpleegd op 11 januari 2023

²⁵ <https://veiligheidsregiogroningen.nl/nieuws/veiligheidsregio-groningen-in-grip-4-vanwege-vluchtelingencrisis/>, geraadpleegd op 13 januari 2023

²⁶ <https://www.defensie.nl/actueel/nieuws/2022/09/12/defensie-opent-opnieuw-opvangplek-voor-vluchtelingen-en-asielzoekers>, geraadpleegd op 11 januari 2023

²⁷ <https://www.westerwoldeactueel.nl/2022/08/24/noodverordening-kampeermiddelen-aanmeldcentrum-ter-apel/>, geraadpleegd op 11 januari 2023

²⁸ <https://veiligheidsregiogroningen.nl/documenten/noodverordening/noodverordening-verblijfsverbod-niet-geregistreerde-asielzoekers-aanmeldcentrum-ter-apel/>, geraadpleegd op 11 januari 2023

²⁹ <https://www.westerwolde.nl/sites/default/files/2022-09/Aanvulling-onderbouwing-veiligheidsrisicogebied.pdf>, geraadpleegd op 11 januari 2023

³⁰ <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2022/11/08/wetsvoorstel-voldoende-opvangplekken-beter-verdelen-over-nederland>, geraadpleegd op 13 januari 2023

kwartaal van 2022 waren de achterstanden weggewerkt, zodat deze bijstand per 5 december 2022 inderdaad kon worden afgebouwd.³¹

Voor het directe contact met de inwoners rond het aanmeldcentrum is er twee keer per week een spreekuur van de KMar, waarin de inwoners in gesprek kunnen gaan en zorgen te uiten. Indien dat nodig is, kan dan onmiddellijk actie worden ondernomen. De wijkagenten houden eveneens een dergelijk spreekuur, maar dan maandelijks.

1.1.4 Voetbal

Doorgaans wordt het WK voetbal in de zomermaanden gehouden. Echter voor het WK 2022 in Qatar is gekozen om de periode november-december 2022 aan te houden. In deze periode zou de reguliere competitie stil komen te liggen wegens het ontbreken van spelers. De competities van de betaalde voetbalorganisaties werden daarom vervroegd naar begin augustus 2022, waarmee de start samen viel met de schoolvakanties, ook in het Noorden. Dit zou vooral de inzet van kwaliteitsgroepen van de politie (ME) verder onder druk zetten, enerzijds door de vele inzetten uit de voorgaande periode (protesten tegen corona-maatregelen) en anderzijds door het samenvallen met de schoolvakanties, waarin de capaciteit doorgaans beperkt is. Deze situatie noopte de politie om zowel bij de vier burgemeesters met een betaalde voetbalorganisatie als de KNVB aan te dringen op maatregelen die de inzet van vooral de ME zouden beperken³².

Dat heeft erin geresulteerd dat de KNVB hier in het speelschema rekening mee heeft gehouden, zodat de Noordelijke vier betaald voetbalclubs in die periode geen risicowedstrijden hoefden te spelen. Tot half september hebben de clubs kunnen spelen zonder de inzet van kwaliteitsgroepen. Een mooi resultaat. Om dit te bereiken waren echter wel enkele beheersmaatregelen nodig, zoals gereguleerde ticketverkoop, vervoersregime en extra inzet van verkeersregelaars, stewards en fysieke maatregelen als hekken e.d.

1.2 Omgaan met ongenoegen

1.2.1 In samenwerking

Voor gemeenten blijft het zoeken naar een juiste balans tussen enerzijds ruimte geven aan demonstraties en anderzijds het waarborgen van de veiligheid. Meerdere gemeenten benoemen dat punt in hun reacties. Informatie is daarin een belangrijk middel om risico's in te schatten. Sociale media blijken onmisbaar te zijn bij het signaleren van op handen zijnde demonstraties. Veelal worden oproepen om te demonstreren via deze kanalen geplaatst. Soms in open bronnen of groepen, soms ook in besloten groepen. In de laatstgenoemde situaties is het voor de politie niet altijd mogelijk om deze groepen te volgen, waardoor belangrijke informatie over de aard, omvang of locatie van de protesten tot op een laat moment onduidelijk blijft. Hierin bleken ook gemeenten en andere overheden over waardevolle informatie te beschikken, waarmee de gezamenlijke informatiepositie en de planvorming sterk werden verbeterd. Denk daarbij bijvoorbeeld aan Waterschappen en provincies, en handhavers van gemeenten en andere overheden (o.a. van Staatsbosbeheer).

Ondanks de vooruitgang die hierin de afgelopen jaren zijn geboekt, blijft de informatie-uitwisseling voor betrokkenen een worsteling: wat mag en wat niet? Dit wordt door de wetgever eveneens her- en erkend.

³¹ Notitie Bijstand AVIM in Ter Apel en Budel, LOVP, 19 december 2022

³² 220330 Memo competitie BVO aan Driehoeken van Groningen, Leeuwarden, Heerenveen en Emmen, 2022

Een gemeente noemde dat deze aansluiting heeft gezocht bij de bondgenotenaanpak (bouwen van een netwerk van contactpersonen in allerlei groepen en organisaties). Zij brengt de sociale en maatschappelijke netwerken in de gemeente in kaart, zodat zij deze netwerken en positie in de wijken kan versterken. Zo weet zij wat er speelt en kan signalen van ontwikkelingen snel oppikken. Ook de Zorg- en veiligheidsorganisaties spelen een steeds belangrijkere rol in de informatiepositie en in de preventie van onrust, zo merkte een gemeente op.

Een andere gemeente gaf aan als dat nodig is contact te zoeken met experts (zoals voor demonstratierecht bij de RUG en andere instanties). Ook zoeken gemeenten elkaar op om af te stemmen over beleid en ervaringen of sentiment bij demonstraties, bijvoorbeeld bij protesten van Pegida waar een koranverbranding was aangekondigd.

Meerdere gemeenten meldden dat het van groot belang is om snel te reageren en te handelen bij signalen van demonstraties, mede op signalen en omgevingsbeelden van de politie. Contact leggen is daarin cruciaal, maar ook gesprekken over het doel, het thema en de wensen/belangen. Zo bleek contact leggen en houden met organisatoren om goede afspraken te maken bij diverse gemeenten een positieve invloed te hebben op het verloop van vele demonstraties. Hierdoor zijn vele protesten mogelijk gemaakt, veelal zonder dat deze tot ongeregelde heden of een verbod hebben geleid. Sociale media hebben ook in deze rol een belangrijke functie, zowel in het communiceren over demonstraties als met demonstranten.

Vroeg contact leggen met organisatoren is echter niet in alle gevallen eenvoudig gebleken. Het komt geregeld voor dat een demonstratie niet bij de betreffende gemeente wordt gemeld of dat er geen duidelijke organisator of initiatiefnemer is, waardoor het maken van afspraken of het stellen van voorwaarden wordt bemoeilijkt. In die gevallen blijkt het ook lastig om een inschatting te maken van het aantal te verwachten deelnemers, waardoor het zoeken naar een passende locatie lastiger werd. Dit heeft echter niet geleid tot een verbod op de betreffende demonstratie en bevestigt de rol van de overheid in het faciliteren van dit grondrecht.

In 2020 en 2021 stimuleerden de verscheidene corona-maatregelen de samenwerking tussen gemeentelijke handhavers (BOA's) en de politie, maar ook met de handhavers van bijvoorbeeld Staatsbosbeheer. Daar hebben we in 2022 de vruchten van geplukt. Zo leveren de (gemeentelijke) handhavers de belangrijke signalen en informatie voor de aanpak. Zij verkeren in een andere positie in het werkveld en leveren daarmee informatie die aanvullend is aan die van de politie. Voorbeelden zijn: de coronamaatregelen, bij demonstraties en bij signalen van onrust. Uiteraard zetten we deze samenwerking ook op andere fronten door. Zo ligt in de provincie Groningen nu een convenant voor op grond waarvan BOA's onder gemeenten kunnen worden uitgewisseld³³. Een dergelijk convenant is in 2022 voor 'groene handhaving' verlengd³⁴. Deze werkwijze is in de situatie van Grip-4 tijdens de coronapandemie ook ingezet^{35 36 37}.

De verbreding van de protesten tegen de overheid en overheidsmaatregelen in het algemeen, baart menig gemeente zorgen. Zij herkennen daarin een toenemende polarisatie en meer en meer 'afhaken'

³³ Samenwerkingsovereenkomst boa's domein | gemeenten provincie Groningen, 2022

³⁴ <https://www.provinciegroningen.nl/actueel/nieuws/nieuwsartikel/noordelijke-provincies-werken-samen-aan-toezicht-en-handhaving-natuur/>, geraadpleegd op 25 januari 2023

³⁵ <https://www.veiligheidsregiofryslan.nl/media/4423/noodverordening-en-aanwijzingsbesluit-ambtenaren-covid-19-def.pdf>, geraadpleegd op 25 januari 2023

³⁶ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/bgr-2020-630.pdf>, geraadpleegd op 25 januari 2023

³⁷ https://brandweerzuidlaren.nl/fileadmin/user_upload/3a_2_aanwijsbesluit_BOA_en_toezichth.pdf, geraadpleegd op 25 januari 2023

van burgers³⁸ ³⁹. Deze ontwikkeling lijkt te zijn versterkt door (de effecten van) de coronamaatregelen en de ervaren ongelijkheid (in delen van) Noord-Nederland, door cumulatie van ruimtegebruik/overheidsmaatregelen (gaswinning, grootschalige windmolens en zonnepanelen, waterstofproductie, zoutwinning) en armoede.

We zien bovendien dat belangen- en protestgroepen demonstraties van andere groepen aangrijpen om ook te demonstreren en in sommige gevallen zelfs de betreffende demonstratie ‘kapen’. Ook deze ontwikkeling kan weer tot onvrede of onrust zorgen.

1.2.2 In bestuurlijke (nood)maatregelen

In de voorbereiding op aangekondigde protesten maakten de veiligheidspartners steeds vaker gebruik van het in 2021 op- en vastgestelde Model Beleidsuitgangspunten en tolerantiegrenzen⁴⁰. Dat heeft de eenduidigheid van het overheidsbeleid vergroot en het optreden van de politie vereenvoudigd. Vooral bij het optreden bij de boerenprotesten was dit een groot voordeel.

In sommige situaties kon de voorbereiding en het faciliteren niet voorkomen dat een burgemeester genoodzaakt was om bestuurlijke noodmaatregelen te treffen. De eerdergenoemde noodverordening en later de aanwijzing van een veiligheidsrisicogebied (zie §1.1.3) zijn daar voorbeelden van. Ook bij het voorkomen van (verdere) ongeregelde heden bij protesten zijn deze bevoegdheden ingezet. Noodbevelen om gebieden te ontruimen (boerenprotesten), noodverordeningen om ernstige openbare ordeproblemen te voorkomen en veiligheidsrisicogebieden om fouilleren mogelijk te maken en wapengebruik te voorkomen, al dan niet met cameratoezicht. Ook zijn bij diverse demonstraties Wom-beschikkingen uitgereikt aan de demonstranten.

Niet alle gemeenten hebben evenveel ervaring met het uitvoeren van noodmaatregelen. Dat uitte zich in aanzienlijke kwaliteitsverschillen die juridische risico's konden geven. Diverse (vaak kleinere) gemeenten hebben daarom voorbeelden bij andere (vaak wat grotere) gemeenten opgevraagd en gebruikt.

³⁸ Atlas van Afgehaakt Nederland. Over buitenstaanders en gevestigden. J. de Voogd & R. Couperus, december 2021

³⁹ Ook te herkennen in de brieven die burgers hebben gestuurd naar diverse gemeenten waarin zij te kennen gaven de overheid niet meer te erkennen. Zie ook §3.1.4.

⁴⁰ Model Beleidsuitgangspunten en tolerantiegrenzen NN-RBPO 26 nov 2021

2. Ondermijnende criminaliteit

Georganiseerde criminaliteit vraagt om een georganiseerde overheid. Daarom is ondermijning in het huidige beleidsplan als prioriteit benoemd. Te denken valt aan: drugshandel, vastgoedfraude, witwassen, fraude met persoonsgebonden budgetten en mensenhandel. Het RIEC is in veel gevallen een onmisbare partner.

2.1 Investing in versterking vanuit de partners⁴¹

In de aanpak van ondermijning is de ketting zo sterk als de zwakste schakel, schreven we in het Regionaal Beleidsplan. Hoe sterk is die ketting in het laatste verslagjaar van het huidige beleidsplan? In deze paragraaf blikken we terug op 2022. Bijvoorbeeld op maatschappelijke bewustwording, op bestuurlijke weerbaarheid en maatregelen en op het wegnemen van gelegenheidsstructuren.

De Friese gemeenten hebben in 2022 een intentieverklaring ondertekend met als doel eenduidig te handelen in de aanpak van ondermijnende criminaliteit. Dit is de zogeheten Friese norm⁴². Daarnaast is een bestuurlijke bijeenkomst geweest waarin meerdere aansprekende casussen werden toegelicht. In Groningen hebben de gemeenten samen een Groningse norm geformuleerd. Bovendien is in 2022 een belangwekkend rapport verschenen: Groningse praktijken⁴³. Het betreft een door Tops en Van der Torre uitgevoerd onderzoek naar ondermijning in de stad Groningen. In de eerste plaats voor de gemeente zelf, maar dit onderzoek biedt ook voor andere gemeenten voldoende aanknopingspunten voor maatregelen. Het heeft eveneens in de Ommelanden een vervolg gekregen dat begin 2023 publiek worden. Ook de gemeente Leeuwarden heeft belangstelling voor een dergelijke analyse.

Gemeenten pakten in 2022 volop hun bestuurlijke rol en verantwoordelijkheid in de aanpak van ondermijning. Waar in 2021 onder regie van het RIEC en onder gezag van de driehoeken de laatste ondermijningsbeelden zijn opgeleverd, werd in 2022 in tal van gemeenten een doorstart gemaakt met gemeentelijke uitvoeringsplannen. Een aantal gemeenten heeft, al dan niet in samenwerking met het RIEC, weerbaarheidsscans en branchescans uitgevoerd of heeft integrale en branchegerichte controles uitgevoerd bijvoorbeeld gericht op uiteenlopend ondermijningsthema's zoals vastgoed, bestemmingsplannen, uitkeringsfraude of drugspannen. In een gemeente is t.b.v. een structurele branchecontrole een zogeheten pandenbrigade opgericht, die woningverhuurders controleert en woonmisstanden opspoorst en aanpakt⁴⁴. Hoewel veel casussen integraal zijn opgepakt, verschilt de mate daarvan, zo merkt de politie. Daarnaast is gebleken dat partners zich vaak afhankelijk voelen van een eerste actie van de politie waarop zij hun aanpak kunnen baseren.

Maar in 2022 vond niet alleen onderzoek plaats of werden intenties onderschreven. Er werden ook tal van ondermijningsgerichte activiteiten ontplooid. Zo troffen we in een aantal gemeenten de ondermijningscontainer aan waarmee inwoners, ambtenaren en gemeenteraadsleden werden voorgelicht over het herkennen van signalen van drugsproductie en -handel. In een aantal gemeenten is gewerkt aan

⁴¹ Dit betreft vooral de gemeenten en het RIEC, de aanpak van de politie komt in §2.2 aan de orde. Overigens stelt het RIEC een eigen jaarverslag op.

⁴² Ondertekend op 5 juli 2021.

⁴³ E. van der Torre en P. Tops. Groningse praktijken – Een analyse van (de gemeentelijke aanpak van) ondermijning in de gemeente Groningen. Maart 2022.

⁴⁴ <https://dvh.nl/groningen/Verhuur-je-huizen-in-Groningen-Dan-komt-de-Pandbrigade-controleren-of-je-je-gedraagt-26928106.html>, geraadpleegd op 9 februari 2023

prostitutiebeleid en - onder regie van het Zorg- en Veiligheidshuis Drenthe - aan mensenhandelbeleid⁴⁵. Ook hebben gemeenten in 2022 bewustwordings sessies georganiseerd. Niet alleen intern voor raadsleden, bestuurders en ambtenaren maar ook voor scholen, bedrijven en inwoners⁴⁶.

Het OM en de politie zijn met externe ondersteuning in 2022 gestart met het extra ondersteunen van drie basisteams (Groningen-Zuid, Zuidoost Drenthe en Sneek) bij de aanpak van ondermijning. Daarbij maken zij gebruik van de ervaringen die in de voorgaande jaren zijn opgedaan bij casussen in de eenheid. Samen met deze basisteams wordt gezocht naar een specifieke aanpak die aansluit op de context van dat team. Integraliteit en afstemming met de gemeenten en het OM staat daarbij voorop.

Verder werden in tal van gemeenten gemeentelijke ondermijnings- of signaalfabels ingericht, is Bibob-, drugs- en coffeeshopbeleid vastgesteld, sloten gemeente zich aan op Meld Misdaad Anoniem en is Damosclesbeleid geactualiseerd. Daarbij wordt steeds vaker de samenwerking gezocht met woningbouwcorporaties. Ook was er een gemeente die aan woningverhuurders brieven heeft gestuurd met daarin tips hoe deze verhuurders signalen van drugscriminaliteit kunnen herkennen en wat ze kunnen doen om drugscriminaliteit in hun huurpanden te voorkomen.

Zowel de politie als het RIEC hebben namens de partners aandacht besteed aan bewustwording en (bestuurlijke) weerbaarheid⁴⁷. Er zijn meerdere wetenschappelijke onderzoeken gestart naar jeugd en 'jonge aanwas', o.a. gericht op het wegnemen van gelegenheidsstructuren en het vergroten van bewustwording en weerbaarheid. Met een substantiële wijziging van het werkproces integrale samenwerking en de inzet van incidentele versterkingsgelden zijn de effectiviteit en de samenwerking verbeterd.

Tot slot hebben gemeenten ondermijningscasuïstiek aangedragen bij het RIEC op grond waarvan integraal onderzoek is opgestart. Het proces van signaal tot interventie wordt steeds effectiever opgepakt, hetgeen leidt tot meer snelheid, efficiëntie en effectiviteit.

2.2 Investering in versterking op onderwerpen

2.2.1 Criminele samenwerkingsverbanden

Uit de reacties vanuit de politieorganisatie blijkt dat cybercriminaliteit steeds vaker kenmerken van ondermijning heeft en andersom: criminele samenwerkingsverbanden maken steeds vaker (ook) gebruik van online structuren en hebben steeds vaker door hun acties ondermijnende werking hebben. Dat zal in de toekomst naar verwachting alleen nog maar toenemen.⁴⁸

Aanpak drugs

De afgelopen jaren zijn in Noord-Nederland diverse dumpingen van drugsafval aangetroffen, ook in 2022^{49 50 51 52}. De opsporing en vervolging van de verdachten heeft veel inspanningen van de politie

⁴⁵ Zie verder §3.1.5.

⁴⁶ Onderdeel van de afspraken in de Veiligheidsagenda (RBP, p. 28)

⁴⁷ Onderdeel van de afspraken in de Veiligheidsagenda (RBP, p. 28)

⁴⁸ Voor cybercriminaliteit zie hoofdstuk 3.

⁴⁹ <https://dvh.nl/drenthe/Waterbedrijf-WMD-grootste-dupe-dump-drugsafval-27783999.html>, geraadpleegd op 24 januari 2023

⁵⁰ <https://dvh.nl/drenthe/tynaarlo/Vuilniszakken-vol-met-drugsafval-gevonden-in-de-natuur-tussen-Peest-en-Zeijen-politie-doet-getuigenoproep-27406008.html>, geraadpleegd op 24 januari 2023

⁵¹ <https://www.omropfryslan.nl/nl/nieuws/1147626/het-kleine-klooster-lidlum-opnieuw-dumpplek-voor-drugsafval>, geraadpleegd op 24 januari 2023

⁵² <https://lc.nl/friesland/achtkarspelen/Politie-zoekt-getuigen-van-dumping-van-30-jerrycans-met-drugsafval-in-Boelenslaan-28108758.html>, geraadpleegd op 24 januari 2023

en het OM gevraagd. Ook het opruimen ervan. Het kabinet herkent deze kosten en heeft de vergoeding voor het opruimen daarom verruimd⁵³.

Begin 2021 is gestart met een fenomeenonderzoek naar het productie- en afzetproces van synthetische drugs in Noord-Nederland en uitgevoerd door een integrale expertisegroep met vertegenwoordigers van de gemeenten Leeuwarden en Groningen, de provincie Drenthe, de politie en Belastingdienst en het OM. Het rapport⁵⁴ is in augustus 2022 aan de stuurgroep en regiegroep RIEC aangeboden. Uit het onderzoek bleek dat 27 van de 40 gemeenten in Noord-Nederland te maken hebben gehad met drugsafval. Het advies was om 1. Burgers, bedrijven, branches en verenigingen te betrekken in het signaleren en melden van (vermoeden van productie of afzet van) synthetische drugs, 2. Betrokken personeel te trainen in het signaleren, melden en optreden, 3. De lokale gemeenschap te versterken en 4. De leefbaarheid te vergroten en begrip en effectiviteit van barrières te vergroten met verdiepend onderzoek. Daarnaast werden de volgende tips gegeven: 1. Versterk en sluit aan bij bestaande (en toekomstige) projecten, 2. Beleg centrale regie, 3. Richt een adequate signaalketen in en 4. Gebruik communicatie en media.

De Rechtbank Noord-Nederland heeft in augustus vijftien verdachten veroordeeld voor feiten die verband houden met de uitvoer van forse hoeveelheden harddrugs, witwassen, deelname aan een criminele organisatie⁵⁵ en wapenbezit⁵⁶. Vijf verdachten zijn vrijgesproken. De straffen die de rechtbank heeft opgelegd variëren van zeven jaar gevangenisstraf tot 80 uur taakstraf. Daarmee keurt de rechtbank de inzet van een criminele burgerinfiltrant goed. De rechtbank is van oordeel dat er voldoende wettelijke basis is voor deze inzet en dat het OM heeft voldaan aan alle voorwaarden die daar verder aan gesteld moeten worden.

Vastgoed

Misstanden in de vastgoedsector zijn aan te merken als rode draad in publicaties over ondermijning. Twee kwetsbaarheden die we hierbij in de praktijk vaak tegenkomen en waar criminelen dankbaar misbruik van maken zijn huurconstructies en hypotheekfraude. De kennelijke eenvoud waarmee in het huidige systeem hypotheekfraude wordt gepleegd is een opportuniteitsstructuur die criminelen helpt bij het verkrijgen van panden (m.n. woningen). In uiteenlopende actuele casuïstiek die is gestart o.b.v. signalen over verdovende middelen, geweld of witwassen, blijkt dat ook sprake is van hypotheekfraude. Het investeren op hypotheekfraude kan effectieve interventiekansen opleveren tegen betrekkelijk geringe inzet van opsporingscapaciteit. Het onderkennen van hypotheekfraude in casuïstiek biedt dus kansen voor concrete operationele interventies, draagt op korte termijn bij aan maatschappelijke bewustwording en het wegnemen van opportuniteitsstructuren. Op de lange termijn geeft het mogelijkheden voor het vergroten van de weerbaarheid, gezamenlijke intelligence, slagkracht en duurzame samenwerking⁵⁷.

Een leermoment betreft (on)mogelijkheden van het delen van opsporingsinformatie o.b.v. WPG of Wsjg. Landelijk zijn er namelijk verschillen in interpretatie van de privacywetgeving.

⁵³ <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2022/10/21/meer-vergoeding-voor-opruimkosten-drugsafval-dumpingen#:~:text=Particulieren%20krijgen%20volgens%20de%20huidige,een%20bedrag%20van%20%E2%82%AC%2025.000.>, geraadpleegd op 24 januari 2023

⁵⁴ Aanpak Synthetische Drugs Noord-Nederland – Adviesrapportage integrale handelingsperspectieven RIEC Noord-Nederland, RIEC Noord-Nederland, augustus 2022
Adviesrapportage integrale handelingsperspectieven

⁵⁵ Onderdeel van de afspraken in de Veiligheidsagenda (RBP, p. 28)

⁵⁶ <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Rechtbanken/Rechtbank-Noord-Nederland/Nieuws/Paginas/Uitspraak-in-onderzoek-Vidar.aspx>, geraadpleegd op 24 januari 2023

⁵⁷ Onderdeel van de afspraken in de Veiligheidsagenda (RBP, p. 28)

Eigendom en financiering van panden is in Nederland transparant en toegankelijk geregistreerd bij het Kadaster en de Kamer van Koophandel. Een juiste interpretatie van deze bronnen in samenhang met informatie uit politiestructuren en lokale kennis (uit de basisteams) biedt kansen voor het onderkennen van signalen van ondermijning⁵⁸. In actuele casuïstiek worden i.s.m. RIEC, DRIO, BT's, DR en DRR dergelijke signalen onderzocht, veredeld en waar opportuun adviezen verstrekt aan stuurcommissies. Via de verschillende initiatieven van het RIEC en met de ontwikkeling van een Ondermijning Community en een Masterclass Ondermijning wordt hierover voorlichting verschaft en ondersteuning aangeboden. Het versterken van de gezamenlijke focus op misbruik van vastgoed biedt op korte termijn kansen voor bewustzijn/signalering in de basisteams en inzet van financiële analyse (bij signalen). Op langere termijn biedt het kansen voor integrale opvolging, voorstellen van indicatoren en afpakken⁵⁹.

Een aansprekende en inspirerende 'best practice' betreft het vonnis (eerste aanleg) van de Rechtbank Noord-Nederland⁶⁰ in een onderzoek van de DR Groningen n.a.v. het aantreffen van een drugsclub in een afgelegen woning in de provincie Groningen die in eigendom was van een vastgoedbelegger uit de Randstad in 2019. De Rechtbank heeft de eigenaar veroordeeld voor medeplichtigheid Opiumwet lijst 1 en o.a. het betreffende pand verbeurdverklaard als straf. Een leermoment betreft het besef dat het op deze manier succesvol kijken naar vastgoedinformatie een gezamenlijke inspanning vergt van politie en partner en interessante interpretatieverschillen en daarmee aanknopingspunten kan geven.

2.2.2 Afpakken

Politie, OM, Belastingdienst, FIOD en RIEC zijn in 2022 gestart met de ontwikkeling van een eenvoudige, verkorte werkwijze voor Afpakken die tevens voorziet in een adequate registratie⁶¹. Het doel van deze integrale samenwerking is om signalen van ongebruikelijk bezit onder te verdelen binnen de juiste interne- en/of externe partners. Op deze manier worden de signalen optimaal benut en de slagkracht op het gebied van afpakken vergroot⁶².

Met de ervaringen van grootschalig onderzoeken⁶³, is de samenwerking tussen Team Financiële Opsporing en de FIOD verstevigd en is de basis gelegd voor een nauwere samenwerking in de toekomst.

2.2.3 Milieucriminaliteit

Ook op het gebied van milieucriminaliteit zijn mooie successen te melden. Zo hebben de basisteams met hulp van omgevingsdiensten en het Milieuteam diverse illegale opslagen van lachgas en vuurwerk ontmanteld en voor ruim € 475.000 aan conservatoir beslag (zekerheidsstelling) gelegd. Ook is een Telegramgroep voor het verhandelen van illegaal vuurwerk overgenomen om daarmee deze handel te frustreren. Daarnaast zijn meerdere bedrijven die klemmen en vangmiddelen verkopen bewust gemaakt van hun clientèle, omdat deze middelen ook als boobytraps bij drugsclubs en kwekerijen worden gebruikt.

In het afvalstoffenrecht is een belangrijk uitgangspunt dat bedrijven transparant moeten zijn als het gaat om het soort afval dat ze verwerken en de wijze waarop ze dat verwerken. De overheid heeft deze informatie nodig om een schone en veilige leefomgeving te kunnen waarborgen. De overheid is hierbij in hoge mate afhankelijk van de vakkennis en transparantie van een bedrijf. In Noord-Nederland is de positie van het bevoegd gezag ondermijnd, doordat een aan de overheid gerelateerd gas-

⁵⁸ Onderdeel van de afspraken in de Veiligheidsagenda (RBP, p. 29)

⁵⁹ Onderdeel van de afspraken in de Veiligheidsagenda (RBP, p. 29)

⁶⁰ <https://www.uitspraken.nl/uitspraak/rechtbank-noord-nederland/strafrecht/strafrecht-overig/eerste-aanleg-meervoudig/ecli-nl-rbnne-2022-989>, geraadpleegd op 18 januari 2023.

⁶¹ Onderdeel van de afspraken in de Veiligheidsagenda (RBP, p. 29)

⁶² Zie ook bijlage 3.

⁶³ zie eerder genoemde voorbeelden van berichtgeving in de media.

en oliewinningsbedrijf niet transparant is geweest in de verwerking van vloeibaar afval en daarmee strafbare feiten heeft gepleegd. Team Milieu van de Eenheid Noord-Nederland heeft in samenwerking met Staatstoezicht op de Mijnen en de Inspectie Leefomgeving en Transport – Inlichtingen en Opsporingsdienst strafrechtelijk onderzoek gedaan en een bestuurlijke rapportage aangeleverd om het proces van vergunning afgifte, toezicht en handhaving te verbeteren.

Naar aanleiding van de publicatie van het stilleggen van het lossen van een schip met afval van een aan de overheid gerelateerd gas- en oliewinningsbedrijf⁶⁴ op 5 januari 2022 zijn Kamervragen gesteld⁶⁵. De Inspecteur-Generaal der Mijnen heeft vervolgens in de gemeenteraad van Eemsdelta enige toelichting op de afvalverwerking van de Nederlandse Aardolie Maatschappij gegeven. Naar aanleiding van de vervolgingsbeslissing zijn er opnieuw Kamervragen gesteld.

2.2.4 Jeugdcriminaliteit

In de afgelopen jaren zien we steeds meer jeugdigen en jongeren die betrokken zijn bij ondermijnende criminaliteit. Zij worden gerekruteerd en ingezet bij overvallen, drugtransporten en -verkoop. Zorgwekkende ontwikkelingen. Bij zowel de gemeenten als bij de politie, het OM en de Zorg- en veiligheidshuizen heeft deze ontwikkeling de aandacht.

Ook het Kabinet ziet deze trend. Om te voorkomen dat jongeren en jongvolwassenen de (georganiseerde en ondermijnende) criminaliteit ingaan, of hier verder in afglijden, zet het kabinet fors in op preventie. “In het coalitieakkoord trekt dit kabinet jaarlijks meer geld uit: olopend naar een bedrag van structureel € 100 miljoen vanaf 2025. Dit geld komt bovenop de € 434 miljoen structureel die eind vorig jaar met Prinsjesdag door het vorige kabinet is vrijgemaakt: Aanpak ‘Preventie met gezag’⁶⁶ ⁶⁷. In Nederland werken vijftien gemeenten plannen uit, waaronder twee Noordelijke: Groningen en Leeuwarden.

⁶⁴ <https://www.rtvnoord.nl/nieuws/885405/openbaar-ministerie-legt-lossen-van-schip-met-gevaarlijk-afval-nam-stil-update>, geraadpleegd op 24 januari 2023

⁶⁵ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kv-tk-2022Z00161.html>, geraadpleegd op 24 januari 2023

⁶⁶ <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2022/04/26/extra-geld-voor-aanpak-jonge-aanwas-criminaliteit-in-15-gemeenten>, geraadpleegd op 25 januari 2023

⁶⁷ Kamerbrief Aanpak georganiseerde criminaliteit op hoofdlijnen, 26 april 2022

3. Effectieve verbinding veiligheid en zorg

Het thema effectieve verbinding veiligheid en zorg kent twee lijnen. Enerzijds ziet het inhoudelijk op onderwerpen zoals personen met verward gedrag, mensenhandel (ketenregie en zorgcoördinatie), voorkomen van terugval van ex-gedetineerden, radicalisering en de Wet verplichte ggz. Anderzijds op het dichter bij elkaar brengen van de ‘werelden’ van veiligheid en zorg; bij veel problematiek is zowel sprake van een component veiligheid als een component zorg. Samenwerking tussen de veiligheidspartners en andere publieke en private organisaties is hierin een steeds belangrijker rol gaan spelen, ook in 2022.

We zien in Noord-Nederland een meer samenhangende benadering van veiligheid en zorg⁶⁸, mede geïnitieerd door de landelijke programma's Veiligheid voorop en Geweld hoort nergens thuis. In Noord-Nederland valt dat globaal uiteen in drie subgroepen, te weten Jeugd, Huiselijk geweld breed (omvattend o.a. kindermishandeling, stalking, eergerelateerd geweld) en Personen met verward gedrag/Persoonsgebonden aanpak. Op de diverse onderwerpen is op beleids- en casusniveau met grote regelmaat overleg met de ketenpartners.

3.1 Inspanningen op de thema's

3.1.1 Personen met verward gedrag

Toenemend aantal personen met verward gedrag

In het afgelopen jaar zijn er meerdere heftige incidenten (moord/doodslag) geweest die gepleegd zijn door een persoon in verwarde toestand. Het is belangrijk dat er aandacht is voor personen die potentieel een gevaar vormen, voor zichzelf maar zeker voor anderen. Er is daarom een landelijk meldpunt voor Personen met verward gedrag (Meldpunt Zorgwekkend gedrag) en er zijn regionale (provinciale/gemeentelijke) meldpunten, waar burgers meldingen kunnen doen. Bovendien is een proces in voorbereiding dat politie geautomatiseerd de informatie aan deze meldpunten kan doorgeven met als doel dat zorg en/of hulp vroegtijdig kan worden verleend.

Sinds het Aanjaagteam⁶⁹ en het Schakelteam⁷⁰ de gemeenten, de GGZ en de politie hielpen met het inrichten van een proces voor de opvang van personen met verward gedrag hebben de gezamenlijke partijen vele maatregelen getroffen om de acute zorg aan deze mensen te verbeteren. Zo is in de drie districten/provincies een crisis beoordelingslocatie (spoedpoli) in gebruik genomen, is vervoer van personen met verward gedrag geregeld (via een psycholance en Rapid Responder GGZ in combinatie met de ambulancedienst), en zijn regionale afspraken gemaakt over vermiste personen uit instellingen/ambulante onttrekkingen en over personen die verward gedrag vertonen en/of onder invloed zijn en in een acute situatie belanden.

Een constatering is dat de politie – ondanks bovenstaande maatregelen – nog steeds een toenemend aantal meldingen over personen met verward gedrag registreert en hieraan zeer veel tijd besteedt⁷¹.

⁶⁸ Onderdeel van de afspraken in de Veiligheidsagenda (RBP, p. 36 en 37).

⁶⁹ <https://www.parlementairemonitor.nl/9353000/1/j9vvij5epmj1ey0/vk80pdmljmv7>, geraadpleegd op 30 januari 2023

⁷⁰ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2018Z16962&did=2018D46133>, geraadpleegd op 30 januari 2023

⁷¹ <https://www.politie.nl/nieuws/2022/december/15/00-verward-gedrag-vergt-nog-veel-politie-inzet.html>, geraadpleegd op 30 januari 2023

De vraag is en blijft hoe we vat kunnen krijgen op de aantallen mensen die een hulpvraag bij de politie stellen die bij zorg of sociaal domein hoort⁷² ⁷³.

Wat hebben we bereikt

Ondanks de vele mooie stappen die in de loop van de jaren zijn gezet, vraagt het omgaan met personen met verward gedrag nog steeds aandacht, zowel bij de acute zorg als de niet-acute zorg⁷⁴. Steeds meer gemeenten stellen een regisseur Zorg en Veiligheid aan om de verbinding in de keten tussen zorg en veiligheid te versterken, specifiek op het onderwerp personen met verward gedrag. De opdracht is de samenwerking tussen de diverse directies en externe partijen zoals politie, de Zorg- en Veiligheidshuizen, WIJ Groningen, zorgpartijen en het OM te versterken. De ZonMW-gelden hebben hier een bijdrage aan geleverd.

Ook op de niet-acute zorg voor deze personen zijn afspraken gemaakt tussen partners, om zo enerzijds het aantal meldingen bij de politie te verminderen en anderzijds om deze personen de juiste zorg te kunnen geven. Te denken valt hierbij aan het inrichten en ontwikkelen van de meldpunten niet-acute zorg in elke gemeente/ provincie, lokale trajecten over opschalen en het gebruik van AVE-model⁷⁵ bij escalatie van personen die vaak ernstig verward gedrag vertonen en voor veel gevaar en overlast zorgen.

Er zijn in de voorbije jaren stappen gezet in de samenwerking tussen onder andere de gemeente, politie, verscheidene zorginstanties en woningcorporaties. Zo heeft zijn een van de gemeenten positieve ervaringen met een zogenaamd 'vroegsignaleringsoverleg'. Dit voorkomt niet alleen escalerende situaties, maar scheelt bijvoorbeeld ook een woningcorporatie kosten die bij een eventuele ontruiming komen kijken. Ook het toepassen van een (integrale) persoonsgerichte aanpak van de gemeenten, zorgpartijen en de politie helpt in de aanpak van overlast gevend gedrag. Daarbij staat de vraag centraal: "Hoe kunnen we vroegtijdig ingrijpen als gedrag leidt tot overlast of strafbare handelingen".

Deze aanpak voorziet daarin door regie bij de gemeente te plaatsen en vanuit die regie met partners zo breed mogelijk naar de problematische gedragingen te kijken. Denk daarbij aan wonen, werken, inkomen, coaching, begrenzen etc.

Constateringen

We zien meerdere ontwikkelingen waar bepaalde groepen lastig mee om kunnen gaan. Ten eerste zien we de samenleving steeds complexer worden, waarbij de overheid een beroep doet op de eigen redzaamheid van burgers, die onder bepaalde groepen in toenemende mate onvoldoende aanwezig is. Deze mensen bellen steeds vaker en sneller de politie. Bovendien constateren de betrokken partners dat de casussen steeds heftiger/zwaarder worden, zo ook binnen het politiewerk. Denk hierbij aan de inzetten van de Dienst Speciale Interventies en politieonderhandelaars, het gebruik van het stroomstootwapen, alle assistentie vragen van GGZ-instellingen en ambulancediensten wanneer zij zich onveilig voelen in hun contact met deze patiënten.

In de tweede plaats wordt de capaciteit in de zorg en bij de politie schaarser. Dat maakt dat duidelijke – soms moeilijke – keuzes nodig zijn. De (personeels)tekorten in het sociaal domein zorgen voor lokale hoofdbrekens die ook aan veiligheid te relateren zijn. Bijvoorbeeld de zorgen over de sociale

⁷² <https://www.rtvnoord.nl/nieuws/983247/gemeente-groningen-is-hotspot-voor-incidenten-met-verwarde-personen>, geraadpleegd op 30 januari 2023

⁷³ <https://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/versnipperde-aanpak-verwarde-personen>, geraadpleegd op 30 januari 2023

⁷⁴ Onderdeel van de afspraken in de Veiligheidsagenda (RBP, p. 35 en 37).

⁷⁵ AVE staat voor: Integrale Aanpak ter Voorkoming van Escalatie bij huishoudens met oplopende problematiek. <https://vng.nl/sites/default/files/publicaties/2015/20150217-ave-aanpak-voorkoming-escalatie-2def.pdf>, geraadpleegd op 7 februari 2023

wijkteams die in veel gemeenten als eerstelijnszorg fungeren, maar moeite hebben met de meer complexe gevallen. Of de bezuinigingen in de geestelijke gezondheidszorg en de lange wachtlijsten bij (jeugd)zorg die leiden tot meer mensen met ‘verward’ (of: onbegrepen) gedrag. Deze mensen komen op straat met veiligheidsproblematiek als gevolg, of op z’n minst met een beroep op politiecapaciteit, die daar niet voor is opgeleid. Het is een bekend en erkend probleem en er worden lokaal interessante experimenten gedaan, maar goed opgelost is het vraagstuk nog allerm minst. Er is dan ook een roep om specialisten meer ‘naar de voorkant’ te halen, zodat bij complexe problematiek passende oplossingen kunnen worden aangedragen. Nu bestaan de teams aan de voorkant vooral uit generalisten; personen met allround kennis die bij complexe zaken een beroep kunnen doen op specialisten. Door specialisten eerder te betrekken, zou men de kans op escalatie mogelijk verder kunnen inperken.

Dit vraagt dat de betrokken partijen nauwer samen moeten en gaan samenwerken om eerder signalen van mogelijke escalerende patiënten te herkennen en zo mogelijk af te wenden.

In de derde plaats zien we dat het steeds moeilijker wordt om woonruimte te vinden voor mensen die niet binnen de reguliere setting passen en derhalve uitwijken naar vakantieparken of soms zeilbootjes om op te wonen. In andere gevallen blijven deze personen noodgedwongen langer thuis wonen en wordt een verhoogd beroep op mantelzorg gedaan, met alle gevolgen van den. Gezien de complexiteit blijkt het lastig om een gecoördineerde aanpak uit te werken die leidt tot een vorm van bijvoorbeeld onconventioneel wonen of met de nodige begeleiding.

In de vierde plaats zien we dat de acute zorg in veel gevallen een mooie opvolging krijgt, maar dat de problemen uitbreiden naar groepen personen die zorg nodig hebben, maar geen *acuut* gevaar vormen voor ofwel zichzelf dan wel hun omgeving.

3.1.2 Ex-gedetineerden

Het project Koers en Kansen ondersteund door het ministerie van Justitie en Veiligheid, krijgt uitvoering in de regio. De uitvoering is belegd bij de gemeenten, in samenwerking met de Noord-Nederlandse penitentiaire inrichtingen (m.u.v. Ter Apel). De Zorg en Veiligheidshuizen, nazorgcoördinatoren en dorp-/wijkteam medewerkers spelen in de uitvoering een sleutelrol. Het project heeft als doel de detentieschade voor ‘zelfmelders’⁷⁶ zoveel mogelijk te voorkomen dan wel beperken met een mogelijk positieve invloed op afname van recidive. Dit gebeurt door voorafgaand aan de detentie een plan op te stellen met de zelfmelder met daarin – indien van toepassing – de interventies die nodig zijn om detentieschade te beperken. De aanpak is in de periode 2021-2022 intensief gevolgd en onderzocht door de RUG. De onderzoeksresultaten benadrukken de (meer)waarde van deze aanpak⁷⁷.

Ook de politie heeft een rol bij de terugkeer van ex-gedetineerden uit detentie. Zo maakt de politie risico-inschattingen en adviseert (niet-bindend bij een mogelijk verlot van gedetineerden van dit verlot en bij mogelijke terugkeer van gedetineerden na detentie. In beide gevallen gebeurt dit in samenwerking met de Zorg- en Veiligheidshuizen.

Bovendien kwam het geregeld voor dat de betrokken partners (meestal de gemeente of de politie) geconfronteerd werden met een onverwachte of onverwacht vroege terugkeer van ex-gedetineerden in hun woonplaats. Dit kan namelijk in die omgeving voor ophef of onveiligheid zorgen (bij slachtoffers of anderszins). Om deze onverwachte ‘justitiële verrassingen’ te voorkomen, is een Landelijk Bestuurlijk

⁷⁶ Een zelfmelder is een persoon die is veroordeeld voor een vrijheidsbenemende straf en een oproep krijgt zichzelf te melden bij een gevangenis. Bron: <https://www.dji.nl/justitiabelen/onderwerpen/zelfmelder>, geraadpleegd op 31 januari 2023

⁷⁷ Bron: Althoff, M., L. Gunnink en M.J.F. van der Wolf. Casestudie onderzoek voorkomen detentieschade, Rijksuniversiteit Groningen, in opdracht van de Gemeente Groningen, 2022

Akkoord gesloten. Hierbij zijn de o.a. drie Zorg- en Veiligheidshuizen in Noord-Nederland betrokken, de gemeenten en de politie.

3.1.3 Extremisme, radicalisering en terrorisme

Versterkingsgelden

De aanpak van radicalisering heeft een vlucht gekregen door de aanvraag⁷⁸ én toekenning⁷⁹ van de versterkingsgelden voor een lokale integrale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme in de hele Eenheid Noord-Nederland. Deze gelden zijn volop gebruikt om breder bekendheid te geven aan het thema onder professionals. Zo is een ervaren beleidsadviseur aangesteld die de gemeenten in Noord-Nederland helpt bij het opzetten van duurzame structuren en de behandeling van concrete casussen. Daarnaast is een werkconferentie georganiseerd voor alle professionals die de afgelopen jaren zijn getraind op het herkennen van radicalisering. Daar is ook de fenomeenanalyse⁸⁰ aan hen gepresenteerd, zoals die in opdracht van de integrale werkgroep is uitgevoerd. Uiteindelijk zal dit vertaald worden naar een beleidsstuk om er concreet invulling aan te geven. Ook is de weerbaarheid op scholen gecontinueerd met het 'train-the-trainer model' (programma Bounce) en interactieve games.

Met de inzet van de gelden is het bovendien voor elk basisteam mogelijk geworden om via de contacten met de eigen gemeente (OOV) deelnemers aan te melden voor de basis- en verdiepingstrainingen. Daarnaast waren nagenoeg alle CTER-contactpersonen in de regio deelnemer aan de training Aandachtsfunctionaris Radicalisering om te leren hoe zij elkaar beter kunnen opzoeken en casussen multidisciplinair kunnen oppakken.

In een aantal gemeenten zijn de weegploeg en casustafel periodiek bijeengekomen om signalen en casuïstiek in een vertrouwelijke setting te bespreken. Daar waar een aantal jaren geleden de focus lag op jihadistisch extremisme is er de afgelopen jaren een verbreding op het aandachtsgebied gekomen, zoals bijvoorbeeld rechts- en anti-overheidsextremisme. Het gesprek over de vage grenzen tussen extremistisch-radicaal gedrag en potentieel gevaarlijk gedrag, het eerste meer ideologisch gemotiveerd en het tweede meer geestelijk problematisch, staat in de kinderschoenen.

Voor alle partijen is het de uitdaging om bij het aantreffen van een persoon op straat te herkennen of het radicaal of verward gedrag betreft. Deze beoordeling wordt vervolgens herijkt door de infocel Noord-Nederland van de politie. De gemeente heeft geen zicht op de vervolgacties die hierop worden ondernomen. Gaat deze naar het Veiligheidshuis? Verblijft deze persoon nog altijd in de stad? Informatie hierover maakt het voor de gemeente/OOV makkelijker om dit soort casuïstiek op te kunnen pakken.

Signalering en bewustwording

Uit de politieregistraties blijkt dat de ontwikkelingen in Noord-Nederland binnen het thema CTER grotendeels passen in het landelijke beeld. Ook in Noord-Nederland is er een duidelijke trend zichtbaar richting anti-overheids- en rechts-extremisme – getuigen het onderzoek van onderzoekers van de RUG naar extremisme in Noord-Nederland⁸¹ - waarbij er een overlap te zien is tussen deze stromingen. Toch zijn er relatief veel meldingen over het jihadisme. Hierbij lijkt echter, vaker dan bij andere stromingen, sprake te zijn van het onterecht koppelen van de projectcode CTER in de politieregistratie. Mo-

⁷⁸ Versterkingsgelden Radicalisering Noord-Nederland 2022, 21 oktober 2021

⁷⁹ Toekenningsbrief Versterkingsgelden Radicalisering 2022, 16 december 2021

⁸⁰ Nanninga, P., L. de Jonge, F. Valk. Fenomeenanalyse Extremisme Noord-Nederland. Rijksuniversiteit Groningen, 2022

⁸¹ Nanninga, P., L. de Jonge, F. Valk. Fenomeenanalyse Extremisme Noord-Nederland. Rijksuniversiteit Groningen, 2022

gelijk is hierbij sprake van een bias richting jihadisme, zoals deze is geconstateerd in de fenomenanalyse van de RUG. Deze bias kan leiden tot een onderrapportage van meldingen van andere extremistische stromingen. Over de overige stromingen zijn er relatief weinig meldingen. Ook dit past in het landelijk beeld, waarin weinig dreiging te zien is vanuit links-, dierenrecht- of milieuextremisme.

Terrorisme

In 2022 heeft de politie drie belangrijke stappen gezet die het optreden direct na een aanslag te verbeteren⁸². In de eerste plaats heeft de politie het project High Impact Crimes Gouden uur gecontinueerd, waarvan in 2021 de voorbereidingen waren gestart. Dit project beoogt een snelle integrale reactie van tactiek, intelligence en specialistische ondersteuning binnen de Dienst Regionale Recherche, zodat ten eerste het onderzoek van een incident binnen één uur is gestart en ten tweede het incident zelf binnen vier uur is geduid. Er zijn o.a. instructies opgesteld die politiemedewerkers kunnen raadplegen, e-learnings beschikbaar gesteld en gevolg en fysieke bijeenkomsten georganiseerd, waaraan een groot deel van de politiemedewerkers in de eenheid hebben deelgenomen.

In de tweede plaats heeft het in te richten Quick Identification Team meer vorm gekregen. Dit team heeft als taak om na een aanslag in het getroffen gebied ("hotzone") zo snel mogelijk de daders te identificeren om zo een vervolgaanslag te voorkomen of Manhunt te kunnen starten. Hiervoor zijn alle Teamleiders Explosieven Veiligheid opgeleid, samen met medewerkers van digitale opsporing en forensische opsporing. Vertegenwoordigers van de afdeling Generieke Opsporing nemen maandelijks deel aan een landelijk overleg waar onderzoeken en fenomenen worden besproken. Op regionaal niveau is er samenwerking met de CTER-infocel.

In de derde plaats zijn twee werkwijzen ingevoerd: de 'Crisisopsporing Plaats Incident' en de 'Tijd Kritisch Plaats Delict'. De eerste is een gecoördineerde procesgerichte manier van werken in een incidentgebied dat als doel heeft het voorkomen van (verder) verlies van leven(s). Van eind oktober 2022 t/m maart 2023 worden alle grootschalige incidenten geëvalueerd, waar de werkwijze is toegepast of toegepast had moeten worden, geëvalueerd. Bevindingen en aanbevelingen worden binnen en buiten de eigen eenheid gedeeld om gezamenlijk te leren van de opgedane ervaringen. Bij de tweede werkwijze, 'Tijd Kritisch Plaats Delict', wordt geaccepteerd dat de noodzakelijke snelheid in de opsporing maakt, dat mogelijk minder zorgvuldig wordt opgespoord, waardoor bewijs verloren kan gaan, dan wel minder waard kan zijn in een latere rechtszitting. Beide werkwijzen zijn in samenwerking met het OM ontstaan en via de Politieacademie, Opsporingsacademie en IBT-trainingen aangeboden.

Meer dan 400 politiemedewerkers met een rol in de opsporing in het gouden uur van de Eenheid Noord-Nederland hebben in 2022 de e-learning doorlopen en bijna 200 collega's met een operationeel aansturende rol op een Plaats Delict hebben de lesdag gevolgd. De trainingen varieerden in duur van 2 uur tot 16 uur en de deelnemers waren o.a. leden van de Staven GBO, sleutelfunctionarissen van het Operationeel Centrum, recherche, basisteams. Dit is een mooi resultaat.

In het afgelopen jaar heeft de politie 22 personen gemonitord op extremisme/jihadisme. Het gaat om personen die streven naar verandering van de rechten en levensomstandigheden van individuen, groepen of dieren waarbij bewust over de grenzen van de wet gegaan wordt⁸³. Dergelijke casussen worden integraal opgepakt en gemonitord.

Een voorbeeld is de veroordeling van een inwoner van Delfzijl voor opruiing⁸⁴ tot een gevangenisstraf opgelegd van 120 dagen (waarvan 109 dagen voorwaardelijk met een proeftijd van 3 jaren) en

⁸² Onderdeel van de afspraken in de Veiligheidsagenda (RBP, p. 35).

⁸³ Onderdeel van de afspraken in de Veiligheidsagenda (RBP, p. 35).

⁸⁴ <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Rechtbanken/Rechtbank-Rotterdam/Nieuws/Paginas/Celstraf-voor-opruiing-tot-terroristisch-misdrijf.aspx>, geraadpleegd op 31 januari 2023

daarbij een onvoorwaardelijke taakstraf van 180 uren. De verdachte is een aanhanger van het accelerationisme en was actief op een rechtsextremistisch Telegramkanaal, waar hij manifesten verspreidde van aanslagplegers Anders Breivik en Branton Tarrant en riep hij op tot vereniging van het blanke ras om over te gaan tot zuivering. Een ander voorbeeld is de veroordeling van twee mannen uit Groningen voor poging tot moord op een journalist van Sikkom en brandstichting⁸⁵. Zij kregen vijf jaar celstraf opgelegd en tbs met voorwaarden. De twee verdachten kenden elkaar van demonstraties tegen de coronamaatregelen en behoren tot een groep coronacomplotdenkers, die het hadden gemunt op de journalist, omdat deze kritisch schreef over deze groep.

3.1.4 Mensenhandel

Informatiepositie

In 2022 heeft een aantal gemeenten in Noord-Nederland het beleid om mensenhandel tegen te gaan versterkt. We zien dat daardoor de verbinding tussen bestuursrechtelijke en strafrechtelijke interventies sterker tot stand is gekomen met een veel groter maatschappelijk effect. Dat leidt praktisch tot betere afwegingen als het gaat om effectieve inzet van capaciteit, betere afstemming over inzet van zorg in combinatie met repressie en uiteindelijk tot meer veiligheid. Met name de gemeente Leeuwarden heeft hierin het voortouw genomen, iets wat sterk in de bestuursrechtelijke aanpak tot uiting komt.

Bij vermoedens of signalen van mensenhandel werken we altijd integraal en informatiegestuurd. Een goed informatiebeeld is een belangrijke focus van het afgelopen jaar geweest en wordt nog steeds verder doorontwikkeld. Zo zijn naast al langer lopende processen – zoals Domeinoverstijgend Informatiegestuurd werken – op landelijk en lokaal niveau grote stappen gemaakt om de informatiestromen te structureren en samen te brengen. Hierin werken de DRIO (op de thema's mensenhandel en –smokkel) en het Team Migratiecriminaliteit en Mensenhandel van de DRR samen aan de aanpak van mensenhandel en tegelijkertijd aan het opbouwen van een goed beeld en verbeterde informatiepositie.

Dit informatiebeeld⁸⁶ is continue in ontwikkeling, hierin werken medewerkers van DRIO samen met medewerkers van AVIM, opsporing en basisteams.

Maatschappelijk effect

Om te komen tot meer maatschappelijk effect⁸⁷ heeft het Team Migratiecriminaliteit en Mensenhandel steeds ingezet op die onderzoeken die enerzijds grote netwerken omvatten, die lokaal tot uiting komen, maar ook te kijken naar multi-criminaliteit waarbij mensenhandel-onderzoeken het aanknopingspunt kunnen zijn voor een effectieve interventie. Heel specifiek noemen we hierbij twee onderzoeken die zijn uitgevoerd naar twee criminele overlastgevers. Daarbij is de afweging in de strafrechtelijke onderzoeken ofwel te prioriteren op inzet op complexiteit en het verstoren van netwerken dan wel in te grijpen op lokale criminele overlastgevers.

De politie en het OM in Noord-Nederland hebben het project Bovenregionale samenwerking in regie genomen en sinds augustus 2022 is er een structureel samenwerkingsverband voor deze bovenregionale samenwerking gevormd. De eerste strafrechtelijke onderzoeken, waarvan de uitingsvormen ook in Noord-Nederland zichtbaar zijn, worden binnen dit samenwerkingsverband besproken, geregisseerd en in de uitvoering van de verschillende opsporingsteams gebracht.

⁸⁵ <https://nos.nl/artikel/2437285-5-jaar-cel-en-tbs-voor-poging-tot-moord-op-groningse-journalist>, geraadpleegd op 31 januari 2023

⁸⁶ Onderdeel van de afspraken in de Veiligheidsagenda (RBP, p. 30).

⁸⁷ Onderdeel van de afspraken in de Veiligheidsagenda (RBP, p. 30).

Bovenlokale samenwerking⁸⁸ is nog steeds een actueel thema als het gaat om samenwerking tussen gemeenten en het delen van capaciteit, expertise en handhavingscapaciteit. Er kan meer succes worden behaald als gemeenten het mensenhandel beleid verbeteren, hun expertise op het maken van dit beleid en bestuurlijke handhaving met elkaar delen en als handhavingscapaciteit meer vanuit een centraal en gezamenlijk belang wordt ingezet. Daar zijn de eerste stappen in gezet.

Signalering en bewustwording

In 2022 hebben we de (operationele) samenwerking tussen de zorg, gemeenten en politie voortgezet in het zogenaamde drieluikoverleg. Hierin behandelen de Zorg- en Veiligheidshuizen samen met medewerkers van (in Groningen en Drenthe) de DRIO en (in Groningen, Drenthe en Fryslân) Team Migratiecriminaliteit en Mensenhandel mensenhandel-casussen. Signalen van de DRIO die niet sterk genoeg waren om opsporingsacties op te zetten, konden binnen de zorg mee worden genomen, waarmee escalatie werd voorkomen. Omgekeerd konden signalen waar de opsporing aan werkte, worden versterkt of ontkracht door nauwe samenwerking met de zorgcoördinatoren. Met de samenwerking is nu oog voor zowel slachtoffers als daders en wordt er zo breed mogelijk ingezet op signalering en kunnen meer instanties signalen van mensenhandel herkennen en (laten) melden. Op deze manier bereiken we de doelgroep op zoveel mogelijk manieren (bv. via scholen, woningbouwverenigingen, zorginstellingen, politie), en kunnen we zoveel mogelijk mensenhandel voorkomen of in een vroeg stadium aanpakken.

Waar mogelijk werden uiteraard verdachten zoveel mogelijk strafrechtelijk opgespoord en vervolgd, daarnaast worden ook steeds vaker bestuurlijke maatregelen opgelegd. Bovendien zijn afspraken gemaakt met Team Criminele Inlichtingen om meer aandacht te geven aan signalen van mensenhandel.

Ook is het verhogen van de bewustwording en het herkennen van signalen mensenhandel een belangrijke stap, waarbij nauw wordt samengewerkt met de verschillende instellingen. Zo zijn alle medewerkers van de basisteams nu getraind in het herkennen van signalen van mensenhandel.

De politie heeft eveneens sterk geïnvesteerd in het intelligenceproces, o.a. via een bewustwordingstraining voor politiemedewerkers (in 2021 afgerond). Om het bewustzijn en signalering te vergroten hebben de medewerkers van Team mensenhandel nauwe contacten met de basisteams in de eenheid en wordt de opvolging van elke aan Team Migratiecriminaliteit en Mensenhandel gemaakte melding teruggekoppeld aan melders. Dit heeft geleid tot een toename van het aantal meldingen van (vermoedelijke) mensenhandel door politiemedewerkers in de basisteams.

Meerdere gemeenten hebben in 2021 integrale controles uitgevoerd bij diverse (bewoonde) panden en een bouwproject waar vermoedens bestonden van illegale tewerkstelling/arbeidsuitbuiting. Bij de controles waren Autoriteit Financiële Markten, brandweer, Belastingdienst, Arbeidsinspectie, Burgerzaken en OOV betrokken. Hierbij is o.m. gebleken dat buitenlandse werknemers niet werden verloond naar de Nederlandse standaarden. Andere zaken moeten nog worden uitgezocht. Bij een controle van een woonpand zijn overtredingen van de Leerplichtwet geconstateerd.

Het delen van informatie blijft nog wel een punt voor verdere ontwikkeling. De samenwerking tussen veiligheid en zorg heeft namelijk aangetoond, dat het delen van informatie regelmatig moet worden getoetst aan de geldende privacy wet- en regelgeving. Aan de andere kant zijn partners in sommige gevallen te terughoudend in het delen van informatie, uit vrees voor overtreding van de regels. Dit kan uiteraard ongewenste nadelige gevolgen hebben voor de effectiviteit van de samenwerking.

Bovenregionale en internationale samenwerking

In 2021 is de samenwerking, zowel binnen de eenheid als daarbuiten verder versterkt. De politie werkt steeds vaker samen met andere teams, ook buiten de eenheid. In 2021 is de inrichting van een centraal

⁸⁸ Onderdeel van de afspraken in de Veiligheidsagenda (RBP, p. 30).

coördinatiepunt voorbereid, dat in 2022 van start is gegaan, zoals het vormen van de structuur en het maken van afspraken met verschillende partijen. Daarnaast werken we ook op eenheidsniveau steeds meer gebiedsoverstijgend, door meer naar fenomenen te kijken en daar de interventiestrategieën op te vormen. Sinds kort wordt eveneens landelijk samengewerkt in het online signaleren en interveniëren.

Ook in de internationale samenwerking zijn stappen gemaakt. Zo is de Internationale Politie Strategie vertaald naar een Internationale Fenomeen Strategie Mensenhandel en een daaraan gekoppeld programma. Daardoor is nauwere samenwerking ontstaan tussen de verschillende actoren en activiteiten op internationaal niveau. Te denken valt aan coördinatie op het programma EMPACT, structureel overleg met de liaison-officers mensenhandel en afstemming over training van buitenlandse collega's. Met het in werking komen van het centraal coördinatiepunt wordt ook de operationele verbinding met het internationale programma gelegd.

In de drie provincies is er een integrale samenwerking op beleidsvorming voor bijvoorbeeld mensenhandel en het project rijker verantwoord. Het blijft zaak om gezamenlijke doelstellingen voor ogen te houden en de mogelijkheden die er zijn om dit te bereiken helder te maken en te blijven benadrukken. Bijvoorbeeld door het opstellen van convenanten voor samenwerking en informatiedeling, het in kaart brengen wie welke tools/bevoegdheden heeft en het maatschappelijk effect van acties en interventies vooropstellen. Daarmee wordt de ketenaanpak Mensenhandel in belangrijke mate versterkt.

Voor slachtofferzorg zijn er korte lijnen tussen de politie en de zorg. De politie kan bijvoorbeeld snel voor opvang en/of andere hulpverlening zorgen. Het contact vanuit de netwerkoverleggen draagt daar enorm aan bij.

3.2 Veiligheid hulpverleners

De Eenheid Noord-Nederland neemt deel aan de landelijke afstemmingsvergaderingen. Daarbij voorzien we elkaar van ideeën en suggesties over hoe we hulpverleners veilig(er) kunnen laten werken. De coördinator van onze eenheid is vraagbaak voor de wat grotere partijen, zoals de ambulancezorg en de overkoepelende GGZ-instellingen en beantwoordt vragen uit de basisteams. Is er voor een bepaald onderwerp binnen de eenduidige landelijke afspraken verdere afstemming nodig dan nemen we deel aan deze afstemming. Daarnaast krijgt VPT en GTPA tijdens de jaarwisseling aandacht via het opnemen van afspraken daarover in de verschillende draaiboeken. Middels overzichten en zogenaamde zoekslagen in het bedrijfsprocessen systeem houden we het gebruik van de code VPT met name rond Oud en Nieuw extra in de gaten. Zo nodig worden verbeteringen aangebracht.

Dit jaar is ook extra aandacht geweest voor de veilige zorg. Landelijk is dit opgepakt en onder de aandacht gebracht. Binnen de Eenheid Noord-Nederland heeft, dat al geleid tot een eerste afstemmingsoverleg met de grotere zorg instellingen zoals ziekenhuizen. Deze bijeenkomsten zullen de komende jaren verder gaan plaatsvinden.

4. Cyberveiligheid

4.1 Digitalisering

De digitalisering van de samenleving neemt nog steeds toe, denk aan de ontwikkelingen in huis (domotica), in het betalingsverkeer (bankapps, horloges, online aan- en verkopen), in organisaties (steeds meer cloud-computing), etc. Dat biedt vele voordelen voor consumenten en organisaties: steeds meer handige apps en toepassingen vinden hun weg in onze samenleving. Ook de grootschalige uitrol van glasvezel voor snel internet draagt hieraan bij.

Helaas ook voor criminelen. Steeds meer delicten hebben een digitale component en dit is versneld onder de coronamaatregelen. Ondertussen is het slachtofferschap van online criminaliteit even groot als dat van traditionele criminaliteit⁸⁹ ⁹⁰. “Ook maakt deze afhankelijkheid van digitale processen” (..) de samenleving “kwetsbaar voor uitval en activiteiten van kwaadwillenden”⁹¹. Ontwrichting ligt op de loer. Reden voor de politie om niet alleen in te zetten op het verbinden met ‘wijk en wereld’, maar ook met het ‘web’⁹². Daarnaast zijn er onder burgers en toezichthouders⁹³ ⁹⁴ zorgen over de privacyaspecten, zowel van de vele toepassingen zelf (wat wordt er gedeeld?) als van deze registraties met persoonsgegevens (hoe goed hebben de webshops, overheden, nutsbedrijven hun data beveiligd?) die immers een aantrekkelijk doelwit vormen voor datahandel en misbruik (o.a. voor identiteitsfraude)⁹⁵.

Alle veiligheidspartners erkennen het belang van weerbaarheid tegen en aanpak van cybercriminaliteit en hebben een Strategische (meerjaren)agenda Cyberveiligheid op- en vastgesteld⁹⁶, die de Cyberwegenkaart⁹⁷ volgt⁹⁸. Elke veiligheidspartner – maar ook bedrijven en instellingen – heeft hierin een rol en beziet bij elke kwestie steeds opnieuw welke partner nodig is of een bijdrage kan leveren.

Het toenemende slachtofferschap van cybercriminaliteit brengt de komende jaren voor de veiligheidspartners lastige maar noodzakelijke keuzes met zich mee, zoals in de capaciteit(sinzet) van de politie.

4.2 Cybersafety

4.2.1 Informatiebeveiliging – eigen huis op orde

Een middel in het tegengaan van cybercriminaliteit is het vergroten van de cyberveiligheid: de informatiebeveiliging, van zowel bedrijven en instellingen als van overheden en particulieren. Ieder is verantwoordelijk voor de veiligheid van eigen ICT-apparatuur en de te maken keuzes hierin, maar de bedrijven die apps, systemen en apparatuur in de handel brengen hebben hierin uiteraard eveneens een

⁸⁹ <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/rapportages/2022/veiligheidsmonitor-2021/5-online-criminaliteit#:~:text=In%202021%20is%2017%20procent,procent%20van%20overige%20online%20delicten.>, geraadpleegd op 19 januari 2023

⁹⁰ <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/rapportages/2022/veiligheidsmonitor-2021/4-traditionele-criminaliteit>, geraadpleegd op 19 januari 2023

⁹¹ <https://www.nctv.nl/onderwerpen/cybersecuritybeeld-nederland>, geraadpleegd op 19 januari 2023

⁹² Onderdeel van de afspraken in de Veiligheidsagenda (RBP, p. 37).

⁹³ <https://www.rtlnieuws.nl/economie/life/artikel/5286739/internet-cookie-advertentie-adverteerder-volgen-iab-ap-avg-privacy>, geraadpleegd op 19 januari 2023

⁹⁴ <https://www.rtlnieuws.nl/tech/artikel/5281031/google-analytics-mogelijk-verboden-privacywet-avg-autoriteit-persoonsgegevens>, geraadpleegd op 19 januari 2023

⁹⁵ <https://nos.nl/artikel/2430134-veel-meer-datalekken-door-digitale-aanvallen-privacywaakhond-bezorgd>, geraadpleegd op 19 januari 2023

⁹⁶ Strategische (meerjaren)agenda Cyberveiligheid RBPO NN 2021-2023, vastgesteld op 26 november 2021

⁹⁷ [https://hetccv.nl/fileadmin/Bestanden/Onderwerpen/Cybercrime/A4 - Cyberwegenkaart tota](https://hetccv.nl/fileadmin/Bestanden/Onderwerpen/Cybercrime/A4_-_Cyberwegenkaart_totaal_2_JH23.07.2020_.pdf)
[taal 2. JH23.07.2020 .pdf](https://hetccv.nl/fileadmin/Bestanden/Onderwerpen/Cybercrime/A4_-_Cyberwegenkaart_totaal_2_JH23.07.2020_.pdf), geraadpleegd op 19 januari 2023

⁹⁸ D.w.z.: 1. Eigen huis op orde, 2. Cybercrisis en –incidenten en 3. Cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit.

taak. Het vergroten van het bewustzijn is hierin een belangrijke stap, net als voorlichting om risicovol gedrag te vermijden⁹⁹.

Hoewel de gemeenten in de uitvraag meer en meer aangeven te werken aan de beveiliging van hun systemen en gegevens, is dat nog lang niet overal optimaal. Wel is er een toenemende verbinding tussen de OOV-ambtenaren en de CISO's binnen de gemeenten, een positieve ontwikkeling aangejaagd vanuit de integrale werkgroep cyberveiligheid. Zo wordt bevorderd dat zij samen werk maken van wettelijke eisen rondom informatiebeveiliging. De politie heeft de afspraken aangescherpt waardoor medewerker geen dossiers mee naar huis mogen nemen op papier en transport digitale data met een beveiligingscode moet zijn afgeschermd; worden procesdossier voortaan digitaal naar het OM gestuurd, waarmee een efficiëntere, snellere en veiligere overdracht van deze dossiers een feit is en heeft de politie in veel bureaus al een nieuw toegangssysteem (met bijbehorende autorisaties) geïnstalleerd, de rest volgt later¹⁰⁰.

Bovendien bevat het politie-intranet inmiddels voor de medewerkers veel informatie over cyberveiligheid, wordt er tijdens vakbekwaamheidsstrainingen voor (huidige en nieuwe) rechercheurs ruim aandacht geschonken aan deze criminaliteitsvorm binnen de recherche afdelingen en vindt er meer en meer samenwerking plaats met hogescholen en universiteiten (Hackatons, Virtual Reality training).

4.2.2 Cybercrisis en - incidenten

De voorbereiding van, het optreden bij en het oefenen voor (grootschalige) evenementen en incidenten (SGBO-optreden binnen de politie) kennen steeds vaker ook het benoemen en uitwerken van een digitale component. Denk hierbij aan risico's bij uitval systemen, etc. Ook binnen de drie noordelijke veiligheidsregio's heeft cyber de aandacht, bijvoorbeeld door het houden van oefeningen in handelen bij, maar ook het voorkomen van bijkomende of vervolgproblemen bij cyberincidenten etc. Dit sluit aan bij de strategische agenda¹⁰¹.

4.3 Cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit

4.3.1 Ondermijnende kenmerken

In algemene zin kan gesteld worden dat cybercrime intussen ondermijnend is geworden. En dat geldt ook voor de grootschalige online criminaliteit (aan- en verkoop- bankhuldesk- en vriend-in-nood-fraude)¹⁰² ¹⁰³, waarbij het soms gaat om forse bedragen¹⁰⁴). Door de grootschaligheid heeft het een grote maatschappelijke impact en enorme maatschappelijke kosten (persoonlijke schade, vergoedingen

⁹⁹ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/bescherming-van-consumenten/vraag-en-antwoord/hoe-kan-ik-slimme-apparaten-veilig-gebruiken>, geraadpleegd op 19 januari 2023

¹⁰⁰ Bij de politie werkt het Politie Diensten Centrum aan de verbetering van de veiligheid van data, bureaus en verbindingen: de dienst ICT. Uiteraard profiteert ook de Eenheid Noord-Nederland hiervan. Dit Jaarverslag benoemt enkele voorbeelden en laat andere ontwikkelingen buiten beschouwing.

¹⁰¹ Strategische (meerjaren)agenda Cyberveiligheid RBPO NN 2021-2023, vastgesteld op 26 november 2021

¹⁰² <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/09/minder-traditionele-criminaliteit-meer-online-criminaliteit>, geraadpleegd op 19 januari 2023

¹⁰³ <https://www.rtvnoord.nl/nieuws/981621/vijftien-aangiften-van-bankhuldeskfraude-in-een-week-twee-verdachten-aangehouden>, geraadpleegd op 19 januari 2023

¹⁰⁴ <https://www.rtvnoord.nl/nieuws/958053/drie-mannen-uit-groningen-opgepakt-vanwege-bankhuldesk-fraude>, geraadpleegd op 19 januari 2023

door banken, beveiliging, opsporing, etc.), waarover de media veelvuldig berichtten, zoals bij de universiteit van Maastricht¹⁰⁵ en de gemeente Hof van Twente¹⁰⁶.

Een voorbeeld van de ondermijnende kenmerken is grootschalige bankhelpdeskfraude, waarbij relatief kleine criminelen tonnen verdienen en veel slachtoffers maken. Het vertrouwen in de financiële instituten van onze samenleving wordt hierdoor beschadigd. Maar denk bijvoorbeeld ook aan het platleggen van een groot bedrijf door 'ransomware'¹⁰⁷ ¹⁰⁸ (cybercrime) al dan niet in combinatie met het lekken van persoonsgegevens of vertrouwelijke documenten/bedrijfsgegevens die daarna tegen hoge bedragen op het 'dark web' worden doorverkocht aan kwaadwillenden: datahandel. Datahandel is een fenomeen waarbij persoonsgegevens zoals IBAN en naam, maar ook wachtwoorden en telefoonnummers (voor veel geld) verhandeld worden. Deze gegevens worden vervolgens gebruikt om diverse delicten te plegen. Dat kan voor bankhelpdeskfraude zijn, maar ook voor gerichte 'phising'. En dat laatste is ook weer een methode om binnen te komen om 'ransomware' te plaatsen. Met dit thema houdt het Cybercrime Team Noord-Nederland zich bezig. Een eerste verkenning is gedaan en volgende stappen worden komend jaar gezet.

Gemeenten bevinden zich in een uitstekende positie om bij te dragen aan de integrale aanpak van cybercriminaliteit. Hierbij kan worden gedacht aan preventieve activiteiten, bijvoorbeeld het benadrukken van het belang van bewustwording onder burgers en bedrijven. Ook inzicht in de aard en omvang van deze criminaliteit helpt hierin. De politie heeft daarom in afstemming met de werkgroep Cyberveiligheid een informatieproduct Online Criminaliteit ontwikkeld, waarvan eind 2022 een eerste versie is opgeleverd. Dit helpt gemeenten in het verkrijgen van inzicht in de handelswijze van criminelen en identificeren van groepen slachtoffers, organisaties en bedrijven. Het wordt na aanpassingen beschikbaar gesteld aan alle gemeenten in Noord-Nederland.

De gemeenten die met een integrale aanpak cybercriminaliteit zijn begonnen, richten zich middels preventieve activiteiten, op de ondernemers (MKB), ouderen en/of jongeren. De integrale werkgroep Cyberveiligheid heeft hierin een faciliterende taak. Zo heeft deze bijvoorbeeld een ambtelijke bijeenkomst georganiseerd (september 2022) waar veel van de reeds beschikbare kennis en informatie via verschillende workshops is aangeboden en waar men zich voor kon inschrijven. Deze conferentie is goed bezocht en voorziet duidelijk in een behoefte. Ook worden er met regelmaat digitale bijeenkomsten belegd, waar men kan aanschuiven om low-profile vragen te stellen. Met deze bijeenkomsten brengen we verschillende mensen en organisaties met elkaar in verbinding en delen we kennis.

Wel merken de leden van de werkgroep, dat de vragen die ze krijgen de beschikbare tijd overstijgt. Er ligt dus een duidelijke behoefte bij vooral gemeenten. Reden voor de werkgroep om na te denken hoe hierin te voorzien. Dit heeft er uiteindelijk in geresulteerd dat er financiële middelen (via het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid) zijn verkregen om tijdelijk een 'aanjager cyberweerbaarheid' te kunnen aantrekken. Naast het aanjagen van 'verbeterd inzicht in de problematiek', 'beleidsontwikkeling' en 'uitvoering', stimuleert deze aanjager het evalueren van cyberveiligheidsprojecten en/of beleidsinstrumenten. Kennis die daarmee wordt ontwikkeld, deelt hij/zij met andere gemeenten en in relevante netwerken. Het streven is dat de aanjager begin 2023 in Noord-Nederland begint.

¹⁰⁵ <https://www.om.nl/actueel/nieuws/2022/07/02/succes-in-onderzoek-cyberaanval-universiteit-maastricht>, geraadpleegd op 25 januari 2023

¹⁰⁶ <https://www.rtvoost.nl/nieuws/2144191/schade-na-hack-hof-van-twente-loopt-op-tot-4-2-miljoen-euro-gemeente-wil-bedrag-verhalen>, geraadpleegd op 25 januari 2025

¹⁰⁷ <https://www.nu.nl/tech/6209426/maaltijddienst-apetito-getroffen-door-cyberaanval.html>, geraadpleegd op 25 januari 2023

¹⁰⁸ <https://www.kpn.com/zakelijk/blog/de-grootste-cyberincidenten-van-2022.htm>, geraadpleegd op 19 januari 2023

Naast het OM lijkt de rechterlijke macht ook doordrongen van de ernst en de ondermijnende werking van deze vorm van criminaliteit. Dit resulteert in forse veroordelingen. We zien dit terug in de veroordelingen en straffen van verdachten van cybercriminaliteit¹⁰⁹.

4.3.2 Het RIEC

Dat cybercriminaliteit meer kenmerken van ondermijning in zich heeft en krijgt zien we ook terug in het aantal onderzoeken dat de politie en het OM in samenwerking met het RIEC opstarten. Zo is samen met het Integraal Ondersteuningsteam van het RIEC een integraal cybersignaal opgepakt een crimineel netwerk in beeld gebracht. Hierin vond naast het strafrechtelijke onderzoek naar bankhelpdeskfraude ook onderzoek plaats naar ondermijnende criminaliteit (witwassen, corona-fraude) en werden er verschillende facilitators in beeld gebracht. Nader onderzoek en afwikkeling is gaande.

Bovendien zijn de politie, het RIEC, de gemeenten en enkele andere partijen opdrachtgevers voor een wetenschappelijk onderzoek naar cybercriminele jeugdnetwerken dat in het voorjaar 2022 is gestart. Dit onderzoek moet inzicht in cybercriminele jeugdnetwerken in Noord-Nederland geven en mogelijkheden voor een integrale aanpak daarvan. Met deze inzichten wordt een methodiek ontwikkeld waarmee lokale veiligheidscoalities in de toekomst ook zelf zicht kunnen krijgen op cybercriminele jeugdnetwerken. Daarnaast wordt een handreiking voor de integrale aanpak van deze netwerken geschreven. Het onderzoek vindt plaats aan de hand van drie sporen. Ten eerste wordt onderzocht welke criminele jeugdnetwerken al bekend zijn bij veiligheidspartners in Noord-Nederland en in hoeverre zij (ook) cybercrime plegen. Ten tweede wordt onderzocht of er nieuwe, bij lokale veiligheidscoalities onbekende, cybercriminele jeugdnetwerken actief zijn binnen Noord-Nederland en ten derde wordt de integrale aanpak van deze (cyber)criminele jeugdnetwerken onderzocht.

4.3.3 Het Cybercrime Team

Dat steeds meer criminaliteit een digitale en/of een online component krijgt, zien we ook terug in de contacten tussen teams binnen de politie. Steeds meer teams binnen de politie en met name binnen de opsporing besteden aandacht aan de digitalisering van criminaliteit en signalen van cybercrime. Deze worden (nu nog) veelal overgedragen aan of opgepakt in samenwerking met het Cybercrime Team. Sinds 2022 is het team volledig bezet en naar verwachting geeft dat ruimte om verder door te groeien naar technisch complexe onderzoeken met een grote maatschappelijke impact. De verwachting is dat we in 2023 de eerste vruchten kunnen plukken.

Onderzoeken

Het Cybercrime Team houdt zich bezig met technisch complexe onderzoeken met een grote maatschappelijke impact en dikwijls een ondermijnende werking¹¹⁰. Enkele voorbeelden daarvan zijn: een onderzoek naar een datahandelaar, die inmiddels in eerste aanleg is veroordeeld en van wie daarnaast nog ongeveer €300.000 wordt ontnomen¹¹¹; een onderzoek naar grootschalige bankhelpdeskfraude, waarbij twee verdachten zijn aangehouden die ongeveer €250.000 hebben buitgemaakt¹¹².

Door opsporingskenmerken van zaken te clusteren, worden ook financiële opsporingsmogelijkheden zichtbaar. Dit kan helpen in de aanpak van o.a. witwassen, wat weer een belangrijke rol speelt binnen

¹⁰⁹ <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/rapportages/2022/cybersecuritymonitor-2021/4-cybercrime>, geraadpleegd op 7 februari 2023

¹¹⁰ <https://www.om.nl/actueel/nieuws/2022/09/09/forse-straffen-geest-tegen-notoire-cybercriminelen-uit-noord-nederland>, geraadpleegd op 7 februari 2023

¹¹¹ <https://www.nu.nl/tech/6205158/man-krijgt-drie-jaar-cel-voor-grootschalige-datahandel.html>, geraadpleegd op 7 februari 2023

¹¹² <https://www.politie.nl/nieuws/2022/november/29/bankhelpdeskfraudeurs-aangehouden-in-noord-nederland.html>, geraadpleegd op 7 februari 2022

ondermijning. Voorwaarde voor deze clustering is een volledige aangifte met uitgebreide opsporingskenmerken, waarmee financiële stromen zichtbaar kunnen worden. De DRIO stuurt actief op de kwaliteit van de aangiften.

Daarnaast spelen 'cryptocurrencies' een steeds grotere rol. Zowel direct (zoals fraude met of diefstal van 'cryptocurrency') als indirect (als betaalmiddel bij ondermijnende criminaliteit). Om de kennis bij het Cybercrime Team hiervan te vergroten, hebben twee collega's van het team zich hierin gespecialiseerd. Samen met het Team Forensische Opsporing helpen zij binnen de eenheid om deze kennis toe te passen en te verspreiden. Dit is noodzakelijk om witwassen goed aan te pakken.

Preventie

Naast een rol in de opsporing van strafbare feiten heeft het Cybercrime Team ook een rol in de preventie van deze feiten. Daarnaast werkt het Team mee aan trainingen (zoals een cybercrime-oefening voor de Staven GBO), bewustwordingssessies binnen de politie bij basisteams in het district Groningen, workshops, voorlichting aan schoolbesturen in Noord-Nederland (waaronder middelbare scholen, universiteiten en hogescholen, die daarna een voorlichtingscampagnes hebben gestart om bankhelpdeskfraude te verminderen) en 'expertmeetings' over o.a. de lokale aanpak van online criminaliteit.

Ontwikkeling

Het Cybercrime Team levert voortdurend inspanningen om de informatiepositie op online criminaliteit (en dus ook cybercriminaliteit) te verbeteren. Het team adviseert bij het maken van de online aangifte voor bankhelpdeskfraude. Doordat de data nu meer gestructureerd binnenkomen, kan eenvoudiger geautomatiseerd onderzoek gedaan worden. Dat leidt tot een betere informatiepositie. En die zou moeten leiden tot meer zinvolle onderzoeken. Ook wordt het voor medewerkers Intake & Service eenvoudiger, omdat ze minder parate kennis hoeven te hebben¹¹³.

Daarnaast heeft het team in 2022 diverse methoden ontwikkeld om het werk te verbeteren. Zo kunnen met een cluster-methode aangiften op basis van opsporingskenmerken worden gekoppeld (bijvoorbeeld 06-nummers en IP-adressen) en verder uitgebreid, zodat inmiddels elke twee weken een relevant netwerk aangeleverd kan worden. Andere afdelingen bekijken of zij deze methode (na eventuele aanpassingen) kunnen overnemen. Een ander voorbeeld is een handige methode om eenvoudig(er) onderzoek te doen naar digitaal beslag bij bankhelpdeskfraude. Deze methode voegt het Cybercrime Team samen met twee landelijke tools om er één gebruiksvriendelijke software van te maken.

4.4 Bestrijding online seksueel misbruik

4.4.1 Online seksueel kindermisbruik

Het onderzoek naar zaken van Online seksueel kindermisbruik is ondergebracht bij Team Bestrijding Kinderporno en Kindersekstoerisme (TBKK) Noord-Nederland (voorheen bij de afdeling Zeden). In 2022 bestond TBKK 10 jaar en voor het eerst heeft het team dat jaar haar eigen teamplan gerealiseerd. Het doel was om in 2022 effectiever en efficiënter aan de voorkant kinderporno onderzoeken te beoordelen en af te doen door zich meer te richten op de vervaardigers, misbruikers en keyplayers (netwerken)¹¹⁴. De relatief "simpelere" zaken van bezitters en verspreiders worden via alternatieve interventies afgedaan. Denk hierbij aan het aanbieden van de juiste zorg door samenwerking met netwerkpartners.

¹¹³ Onderdeel van de afspraken in de Veiligheidsagenda (RBP, p. 33).

¹¹⁴ Onderdeel van de afspraken in de Veiligheidsagenda (RBP, p. 33).

In 2022 is door TBKK NN (met 8% van de totale TBKK-capaciteit in Nederland) aan 10% van de landelijke werkvoorraad gewerkt. Er zijn tot nu toe dertien slachtoffers geïdentificeerd. Dat is ruim 10% van het landelijk totaal van geïdentificeerde slachtoffers. Daarbij is in het afgelopen jaar een aantal onderzoeken gedaan waarbij verdachten met een maatschappelijke functie m.b.t. kinderen een rol speelden. Denk hierbij aan docenten of vrijwilligerswerk. Hierbij zijn ook slachtoffers geïdentificeerd en uit de misbruik-situatie gehaald. Tevens kon door inzet op dit type verdachten voorkomen worden dat er meer slachtoffers vallen. Mooie resultaten op deze indringende vorm van criminaliteit.

Op het gebied van transnationaal seksueel kindermisbruik (voorheen kindersekstoerisme genoemd) monitoren we momenteel 22 subjecten. Na het vervallen van de corona-maatregelen zijn de reisbewegingen weer op gang gekomen en worden onze contacten in het buitenland met contactpersonen (liaison officers) en niet-gouvernementele organisaties weer geïntensiveerd.

In samenwerking met het digitaal platform wordt de toepassing van hard- en software doorontwikkeld die gebruikt wordt door de verdachten van online seksueel kindermisbruik. Zo kunnen tijdens onderzoek meer slachtoffers en verdachten worden geïdentificeerd. Door vervolgens bij de verdachte deze digitale middelen in beslag te nemen wordt de kans ontnomen om spoedig hun handelen te hervatten.

Door uitbreiding van het team met digitaal rechercheurs kon het afgelopen jaar een 'boost' worden gegeven aan de uitvoering van onderzoeken. Dit is noodzakelijk vanwege de structurele toename van de digitale component die we inmiddels in vrijwel elke zedenonderzoek terugzien. Uitbreiding met een Specialist Datatactiek volgt nog om meer structuur te geven aan de steeds grotere hoeveelheden data.

4.4.2 Kindermishandeling

De Eenheid Noord-Nederland kent als enige eenheid bij de politie een Frontoffice Kindermishandeling. Deze pilot startte in 2017 en werpt sinds enkele jaren zijn vruchten af, ook in 2022.

Voor zedenonderzoeken en meldingen kindermishandeling geldt dat samenwerking met de netwerkpartners essentieel is. Het netwerk binnen deze beide thema's is nagenoeg gelijk¹¹⁵. Intensief contact met het OM, gemeentes, Raad voor de Kinderbescherming, Veilig Thuis, de lokale sociale teams, het Centrum Seksueel Geweld, de lokale politie en de Reclassering is van groot belang. Zowel bij zedenincidenten en signalen van kindermishandeling ben je er niet enkel met het uitvoeren van een opsporingsonderzoek. De veiligheid van betrokkenen en de werkafspraken binnen dit netwerk zijn van evident belang en vergen een afstemming waarbij 'elkaar kennen' elke keer weer belangrijk blijkt te zijn, net als betrouwbaarheid en stabiliteit.

Ook binnen de politieorganisatie is samenwerking op deze thema's van groot belang en dient er een goede afstemming te zijn tussen Team Zeden en de basisteams of de overige opsporingsteams. De Frontoffice Kindermishandeling geeft hiervoor ook trainingen binnen de politieorganisatie bij onder meer de wijkagenten voor Jeugd en Gezinszaken. Bij huiselijk geweld, seksueel geweld, stalking of kindermishandeling versterken deze teams elkaar met fysieke ondersteuning en/of advies. Het opmaken van zorgmeldingen politie of het toepassen van het tijdelijk huisverbod zijn voorbeelden waarbij deze onderlinge samenwerking herkenbaar en gelaagd tot uiting komt. De mogelijkheden om een preventief huisverbod op te leggen ter voorkoming van huiselijk geweld of ter bevordering van de huiselijke veiligheid zullen in 2023 nader verkend worden met Veilig Thuis en de hulpofficieren van justitie voor huisverbod van de politie.

¹¹⁵ Onderdeel van de afspraken in de Veiligheidsagenda (RBP, p. 36).

5. Ontwikkelagenda's Opsporing en GGP¹¹⁶

5.1 Ontwikkelagenda Opsporing

De ontwikkelagenda Opsporing kent vier opgaven: 1. Invoeren en vernieuwen, 2. Fundamentele aanpak van opsporing en bedrijfsvoering, 3. Kwaliteit politie – OM en 4. Doorontwikkeling ZSM¹¹⁷.

Invoeren en vernieuwen

Het combineren van expertise uit forensische opsporing, cybercrimeteam en financieel-economische teams heeft al meerdere succesvolle veranderingen in werkwijze (en zaken) teweeggebracht. In de forensische opsporing is vooral in landelijk verband veel ontwikkeld en getest, zoals het herkennen van vingerafdrukken op de plaats delict en het verkrijgen van DNA-informatie binnen 24 uur. Voorbeelden zijn de samenwerkingsvormen van het Milieuteam met het Functioneel Parket in onderzoeken naar en dossiervorming van vuurwerk. Een mooi forensisch succes heeft plaatsgevonden in de samenwerking met het Team Zeden waarbij DNA-onderscheid is gemaakt tussen een eenige tweeling, waardoor voor het eerst wettig en overtuigend bewijs voor schuld van één van de tweeling kon worden vastgesteld¹¹⁸.

Ook de samenwerking in meerdere proeftuinen, die met de Intel-Academie en Opsporingsacademie binnen het Ontwikkelplein Forensische Opsporing en binnen de pilot Bureau Inzet Coördinatie Specialistische Opsporing zijn noemenswaardig. De forensische opsporing zet daarmee diverse vormen van vernieuwing, verandering en versnelling in.

Bij de opsporing van en/of interventies bij cybercrime is meerdere malen een beroep gedaan op de inzet van burgers, maar ook van bedrijven en organisaties (binnen de publiek-private samenwerking). Daarnaast hebben 'big data' experimenten plaatsgehad om innovaties te testen, effecten te meten, dilemma's te identificeren en succesvolle veranderingen over te brengen. Dat is versneld met het vervullen van de functie op het gebied van 'data-tactiek' en het opzetten van een project op dit onderwerp. Ook de landelijke ontwikkelingen waarbij steeds meer systemen en data-verzamelingen beschikbaar komen, helpen hierin. Daarmee wordt de opsporing steeds meer data- en intelligence gedreven.

In 2022 is het project/experiment Newton afgerond en geëvalueerd. Dit levert veel leerpunten op over de opzet van grotere experimenten die een rechtstreekse verbinding hebben met de praktijk en de politieorganisatie. Het experiment ging o.a. over nauwere samenwerking in vroegere fase met en tussen een grote variatie aan specialisten, flexibeler en geografie-onafhankelijk werken, het sturen op effect en het werken op basis van veiligheidsbeelden. Ook is de Opsporingsacademie gestart met een traject om een vaste kern te borgen samen met de andere "Veld-Academies".

Fundamentele aanpak van opsporing en bedrijfsvoering

Om in de toekomst effectief en efficiënt te kunnen blijven werken, richt de politie zich op het verder ontwikkelen van haar personeel, de organisatie van administratieve taken en de ICT. Enerzijds om de kwantitatieve en kwalitatieve bemensing van opsporingsfuncties te waarborgen en anderzijds om efficiëncywinst te boeken op de digitalisering en automatisering van de toegenomen administratieve taken.

¹¹⁶ In eerdere hoofdstukken van het jaarverslag hebben we al onderdelen uit deze ontwikkelopgaven beschreven; in dit hoofdstuk daarom alleen de aanvullingen daarop.

¹¹⁷ Onderdeel van de afspraken in de Veiligheidsagenda (RBP, p. 37).

¹¹⁸ <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Rechtbanken/Rechtbank-Noord-Nederland/Nieuws/Paginas/Uitspraak-in-zedenzaak-met-uniek-DNA-onderzoek.aspx>, geraadpleegd op 24 januari 2023

Een voorbeeld is de samenwerking van Forensische Opsporing binnen het project Zeden – dat landelijk is ingevoerd uit de Klavergelden¹¹⁹ – om bedrijfsvoerings- en administratieve taken te combineren. Hiervoor zijn twee functionarissen aangesteld die als procesbegeleider FO-zeden kunnen optreden en in samenwerking met team zeden tot snellere resultaten kunnen komen.

De eerdergenoemde functie van 'data-tactiek' zijn functies waarbij de (executieve of niet-executieve) status een ondergeschikte rol speelt. Daardoor wordt de diversiteit in instroom vergroot. Daarnaast is de nauwere samenwerking tussen specialisten en de informatieorganisatie een belangrijk onderdeel van de vernieuwing van bedrijfsvoering.

Kwaliteit politie-OM

De politie en het OM zetten in op het verbeteren van de kwaliteit van aangiften van VVC- en 'lichte' HIC-zaken (en daarmee op het verminderen van aanpassingen van onvolledige aangiften) en de aanvragen van bevoegdheden op grond van de Wet Bob, via het implementeren van o.a. eenduidige kwaliteitseisen proces-verbaal en het stimuleren van feedback in de keten. Hierin spelen de 'kwaliteits hulpofficieren van justitie' een belangrijke rol.

Doorontwikkeling ZSM

Met de directe en betekenisvolle afhandeling van (veel voorkomende) misdrijven krijgen strafzaken een doelmatigere en effectievere aanpak en voor slachtoffers, daders en samenleving zichtbare en merkbare resultaten. Deze werkwijze wordt doorontwikkeld op basis van opgedane leerpunten. In 2022 is deze werkwijze geëvalueerd en dit heeft mooie aanknopingspunten voor verbeteringen van dit proces opgeleverd, zoals voor de rol van de officier van justitie en de verschillende vormen van afdoening. De aanbevelingen worden besproken en uitgewerkt, waarna deze aan de Stuurgroep ZSM worden aangeboden om een vervolg te krijgen.

5.2 Executie

De politie spoort wanbetalers en veroordeelden die zich onttrekken aan een taak- of vrijheidsstraf op, zodat deze hun straf alsnog ondergaan¹²⁰. Alle openstaande zaken worden opnieuw bekeken en waar mogelijk opnieuw uitgezet via het nieuwe Landelijk Opsporingsnetwerk Executie. Voor het vertrouwen in de rechtsstaat, het gevoel van veiligheid en de geloofwaardigheid van het politiewerk mag niemand zijn straf ontlopen. Het Team Coördinatie Executietaken coördineert, administreert en prioriteert in de executie van strafvonnissen, lokaliseert en spoort (administratief) subjecten op, stelt dossiers op, completeert deze, monitort de afhandeling ervan en fungeert als kenniscentrum en centraal aanspreekpunt. Het team geeft de basisteams informatie over openstaande executiezaken, fungeert als vraagbaak en verstrekt (on)gevraagd informatie over de behaalde resultaten en verplichtingen.

Executie valt uiteen in een aantal categorieën, afhankelijk van de opgelegde vrijheidsstraf en de tijd waarin de executieopdracht openstaat. Het CJIB wijst de zaken toe en daarin heeft het Team Coördinatie Executietaken een coördinerende rol. In een matrix ziet dat er als volgt uit:

¹¹⁹ <https://www.parlementairemonitor.nl/9353000/1/i9vvi5epmj1ey0/vl22bfp6kzz2>, geraadpleegd op 24 januari 2023

¹²⁰ Onderdeel van de afspraken in de Veiligheidsagenda (RBP, p. 34)

Tabel 1. Proces Executie

Openstaande vrijheidsstraf	Gaat in eerste instantie naar	Actievenster voor BT, daarna overdracht naar TVO (mits iemand onvindbaar is)
<120 dagen	Basisteam	1 jaar
120-300 dagen	Basisteam	0,5 jaar
>300 dagen	FASTNL	n.v.t.

Bron: politie 2022

De inspanningen op landelijk niveau voldoen aan de afspraken uit de Veiligheidsagenda: de 40%-norm¹²¹ van de dossiers is ruimschoots gehaald (stand oktober 2022 = 105%; dit betreft een landelijk cijfer). Het Team Tweedelijns Voorziening Onvindbare veroordeelden is in staat geweest de inspanningen en resultaten ten aanzien van de afspraken uit de Veiligheidsagenda zo groot mogelijk te maken. Over het proces executie zijn geen resultaten van de afzonderlijke regionale eenheden beschikbaar. De executie-keten met diverse in- en externe partners als het CJIB, het OM, de DRIO, het Team Tweedelijns Voorziening Onvindbare veroordeelden en de basisteams zorgde ervoor dat de eenheid in staat was de executieopdrachten uit te voeren.

Wel ziet de politie dat de executietaak onder druk staat, als gevolg van de beperkt beschikbare capaciteit in de basisteams. Om de basisteams hierin enigszins tegemoet te komen zijn binnen de afdeling Arrestantentaken initiatieven ontplooid om hieraan een positieve bijdrage te leveren, bijvoorbeeld door (een deel van) de administratieve opsporing binnen de afdeling Arrestantentaken te beleggen en waar mogelijk tevens eventuele 'leegloopuren' in de rechtbanken hiervoor in te zetten. Het effect hiervan wordt vanwege benodigde investeringen in of vanaf 2023 verwacht.

¹²¹ Onderdeel van de afspraken in de Veiligheidsagenda (RBP, p. 34)

Bijlage 1. Totstandkoming van het Jaarverslag

Dit jaarverslag Regionaal Beleidsplan Veiligheid 2022 is het derde van het Regionaal Beleidsplan 2020 – 2023.

Om input te verkrijgen voor het jaarverslag 2022 heeft een ambtelijke werkgroep een vragenlijst opgesteld met vragen over de thema's uit het Regionaal Beleidsplan Veiligheid 2020 – 2023. Zij heeft daarbij per thema aan de gemeenten, het OM en de politie gevraagd welke maatregelen, inspanningen, successen of leermomenten uit 2022 deze zouden willen delen in het jaarverslag. Daarnaast heeft zij een separate uitvraag gedaan binnen de politie, enerzijds om de inspanningen van de politie op de genoemde thema's te verkrijgen en anderzijds om specifieke informatie over de afspraken uit de Veiligheidsagenda te ontvangen. Tot slot heeft de stafafdeling Control van de politie ondersteunend cijfermateriaal aangeleverd en gerapporteerd over de te behalen resultaatafspraken. Met die resultaten is dit jaarverslag samengesteld. De reacties op de vragenlijst worden ook gebruikt om de aandachtsvelden voor 2024 (voor de verschillende overlegtafels en werkgroepen) te bepalen en vormen tevens input voor het nieuwe Regionaal Beleidsplan Veiligheid 2024-2027.

De afspraken uit de Veiligheidsagenda 2019-2022 komen zoveel als mogelijk in de vorm van voetnoten bij de betreffende hoofdstukken terug.

Bijlage 2. Lijst met afkortingen

AVIM	Afdeling Vreemdelingenpolitie, Identificatie en Mensenhandel (politie)
BOA	Buitengewoon Opsporingsambtenaar
BVO	Betaald Voetbal Organisatie
CISO	Chief Information Security Officer
CJIB	Centraal Justitieel Incassobureau
COA	Centraal Orgaan opvang Asielzoekers
CTER	Contra Terrorisme (politie)
DR	Districtsrecherche (politie)
DRIO	Dienst Regionale Informatie Organisatie (politie)
DRR	Dienst Regionale Recherche (politie)
FIOD	Fiscale Inlichtingen- en Opsporings Dienst
GGP	Gebiedsgebonden Politiezorg (politie)
GRIP	Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdings Procedure
GTPA	Geweld Tegen Politie Ambtenaren
KMar	Koninklijke Marechaussee
KNVB	Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond
LOVP	Landelijk Overleg Veiligheid en Politie
ME	Mobiele Eenheid
MKB	Midden- en Klein Bedrijf
NEWTON	Nieuwe Eenheid brede Werkwijze Tegengaan Ondermijning Noord-Nederland (politie)
(O)GGZ	(Openbare) Geestelijke Gezondheidszorg
OM	Openbaar Ministerie
OOV	Openbare orde en veiligheid
RBP	Regionaal Beleidsplan Veiligheid 2020-2023
RBPO	Regionaal Bestuurlijk Politieoverleg Noord-Nederland
RIEC	Regionaal Informatie- en Expertisecentrum
RUG	Rijks Universiteit Groningen
SGBO	Staf Grootschalig en Bijzonder Politieoptreden (politie)
TBKK	Team Bestrijding Kinderporno Kindersekstoerisme (politie)
TDA	Team Districtelijke Aanpak (politie)
VPT	Veilige Publieke Taak
Wet Bibob	Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
Wom	Wet openbare manifestaties
ZSM	Zorgvuldig, Snel en op Maat

Bijlage 3. Cijfers

Tabel 1. Algemene cijfers politie en OM

Openbare orde	Doel	2022	2021	2020	2019	2018	2017
- Aantal meldingen overlast jeugd	-	9.940	14.585	15.702	9.031	8.364	9.487
- Aantal meldingen overlast verwarde personen	-	15.464	15.646	13.859	12.542	11.325	9.872
Criminaliteit	Doel	2022	2021	2020	2019	2018	2017
- Aantal misdrijven geregistreerd door de politie	-	63.123	59.327	62.468	63.651	61.343	62.601
- Aantal afgehandelde verdachten door de politie	-	15.836	16.274	17.112	19.189	18.876	19.091
Geweld							
- Aantal geweldsmisdrijven	-	5.939	5.642	5.828	6.703	6.810	7.018
- Ophelderingspercentage geweldsmisdrijven	-	62%	61%	64%	61%	63%	65%
- Huiselijk geweldsmisdrijven	-	1.328	1.348	1.706	2.023	2.071	2.388
- Huiselijk geweld incidenten	-	4.545	5.039	6.134	6.976	-	-
- Huiselijk geweld - opgelegde huisverboden	-	147	179	187	178	215	254
- Veilig Thuis meldingen door politie	-	6.004	5.875	5.784	5.887	5.576	-
HIC misdrijven							
- Aantal woninginbraken	3.100	2.292	1.867	2.451	3.478	3.669	3.660
- Aantal straatroven	120	97	70	101	113	89	100
- Aantal overvallen	57	24	21	42	65	51	55
Ophelderingspercentage HIC misdrijven:							
- Woninginbraken	12,5%	15,0%	20,0%	14,6%	13,2%	14,4%	12,6%
- Straatroven	35%	45%	59%	37%	41%	51%	44,4%
- Overvallen	50%	54%	105%	64%	53%	69%	65,9%
Geweld tegen ambtenaren							
- Veilige publieke taak (VPT), incidenten	-	399	407	448	501	503	470
- Geweld tegen politieambtenaren (GTPA), incidenten	-	440	501	523	509	499	561
Cybercrime							
- Aantal geregistreerde misdrijven en aangiften	-	1.505	1.588	1.262	764	455	209
- Aantal verdachten	27	27	39	35	62	33	
Afpakken							
- Afgepakt financieel vermogen, euro's (bron OM)	13,9 mln	6,4 mln	6,4 mln	6,1 mln	7,4 mln	13,8 mln	15,1 mln
- Afpakken aantal zaken (bron politie)	250	276	404	382	341	333	506
Drugs							
- Hennep plantages geruimd	-	131	190	246	313	436	397
- Synthetische drugs productie/opslaglocaties geruimd	-	16	8	11	6	7	6
- Synthetische drugs aangetroffen dumplocaties	-	5	11	13	2	5	1
- OM-verdachten mensen handel	21	20	28	17	24	31	
- (Lopende) onderzoeken CSV's	80	91	94	95	84	68	74
Dienstverlening	Doel	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Reactietijden							
- 0900-8844: % binnen 20 sec	80%	62%	86%	87%	79%	76%	70%
- Prio 1: % binnen 15 min	82,50%	80%	81%	82%	81%	82%	83%
- Prio 2: % binnen 30 min	90%	81%	82%	82%	83%	83%	82%
Proces indicatoren	Doel	2022	2021	2020	2019	2018	2017
- Percentage SASH formulier bij HG	85%	89%	86%	75%	37%		
- Invoer V-nummer (BVH)	90%	81%	86%	90%	92%		
- Gebruik identiteitszuil (Progis)	75%	72%	66%	70%	69%		
- Huis-/thuiscontroles (Verona)	95%	75%	23%	25%	72%		
- Dossier kinderporno afgerond < 7 mnd	60%	41%	56%	64%	59%	-	-
- Kalsbeeknorm, doorlooptijden jeugd < 30 dagen	70%	64%	69%	65%	70%	67%	66%
- Zedenzaak < 6 maanden ingestuurd	60%	52%	43%	46%	47%		
Vreemdelingen	2022	2021	2020	2019	2018	2017	
- Instroom aantal asielzoekers	47.991	36.620	19.132	29.435	30.380	31.327	

Bron: politie en OM, 2023